

გახტანგ ჭანკოტაძე

წიგნი ეძღვნება ანგარდაცვლილი
გორელების ხსოვნას

...და

ვიართეზ

სართეზს

(ხსოვნის წიგნი)

ნაწილი მეორე

თბილისი
2007

ავტორისაბან

წიგნის პირველ ნაწილში შეტანილია:

აბულაძე ალექსი, აკოფაშვილი ვახტანგი, ამბროლაძე ვახტანგი, ბაზან-დარაშვილი ავთანდილი, ბარამიძე ბადრი, ბასიშვილი გიორგი, ბეჭაური გენო, ბიძინაშვილი ალექსანდრე, ბურჯანაძე თენგიზი, გაგნიძე ბეჭანი, გამგე-ბელი ზურაბი, გოგოლაძე გივი, გვერდწითელი თეიმურაზი, გულაძე დავითი, დაბრუნდაშვილი გურამი, დადიანი დავითი, დადიანი ვალიკო, ზაზუნაშ-ვილი ვანო, ზარნაძე ჰამლეტი, თურაზაშვილი კობა, კერესელიძე რობერტი, კობერიძე აფენდი, კობერიძე გურგენი, კოშუაშვილი მირიანი, კუთხაშვილი გიორგი, ლალეზაშვილი გიორგი, ლაცაბიძე მიხეილი, მისურაძე გივი, მერა-ბიშვილი გურამი (გულკა), მესროფოვი სეირანი, მირუაშვილი გრიგოლი (გრიშა), მუქნიაშვილი გიორგი, ნადირაშვილი გიორგი, ნადირაძე ლანგო, ნუცუბიძე გურამი, ოქროპირიძე ოთარი, რობაქიძე ჭემალი, სამადალაშვი-ლი ავთანდილი, სოსანიძე ვანო, ფაჩოშვილი ვანო, ქილიტაური თენგიზი, ღონდაძე თემური, ყეინოშვილი ოთარი, შაფთოშვილი მიხეილი, შერმადინი გივი, ჩალაური ყარამანი, ჩიტაია გიორგი, ჩუბინიძე მერაბი, წკრიალაშვილი იოსები, ხოჯევანიშვილი სიკო, ხუციშვილი ედუარდი, ჯაფარიძე ჯუმბერი

წიგნი გამოიცა გარდაცვლილთა ახლობელ-ნათე-საყვებისა და ავტორის ერთობლივი ძალისხმევით.

რედაქტორი **პ. ბიძინაშვილი**
მხატვარი **ნ. ქოქუაშვილი**

წინამდებარე წიგნის პირველი ნაწილის გამოსვლის შემდეგ (იხილეთ ქ. გორის ცენტრალურ ბიბლიოთეკებში და ეთნო-გრაფიულ მუზეუმში), მრავალმა ადამიანმა დამირეკა და თა-ვისი მოსახრება გამიზიარა. ბევრმა მადლობა მითხრა კარგი წიგნისა და მისი ისტორიული მნიშვნელობის შესახებ, ზოგმა სინანული გამოთქვა იმის გამო, რომ წიგნი არ არის გაყიდ-ვაში, მაგანმა შენიშვნები და რჩევები მომცა და ა.შ.

მრავალრიცხოვან სატელეფონო საუბრებში და პირადი შეხვედრების დროს გამოიკვეთა მთავარი – მოსახლეობის დიდ ნაწილს სურს გაგრძელდეს წიგნის გამოცემა და მას-ში ადგილი დაიმკვიდროს არამხოლოდ ე.წ. გამორჩეულმა და პოპულარულმა აწვარდაცვლილმა ადამიანებმა (ბიოგრაფიუ-ლი მონაცემები, ფოტოსურათები და ცხოვრებისეული საინ-ტერესო ეპიზოდები), არამედ ყველამ, ვისი სახელის ხსოვნის უკვდავყოფასაც მოისურვებენ ოჯახის წევრები და ახლობელ-ნათესავები თუ მეგობრები.

ვფიქრობ, რომ ასეთ წიგნთა კრებული (კატალოგის სახით) იქნებოდა გორის უახლესი ისტორიის მნიშვნელოვანი დაკუ-მენტური ნაწილი, რაც მომავალ თაობებს მისცემს შესაძლე-ბლობას, ბევრი რამ გაიგოს წინაპართა ცხოვრებისა და მოღ-ვაწეობის შესახებ.

გავითვალისწინე რა საზოგადოების დიდი ნაწილის სურ-ვილი, მკითხველს ვთავაზობ „ხსოვნის წიგნის“ („...და ვანთებ სანთელს“) მეორე ნაწილს.

მიმდინარეობს მასალების მოძიება და მომზადება წიგნის მესამე ნაწილისათვის (ქ. გორი, სტალინის 24, ბინა 6. ტელ: 7-81-81, 7-50-30, 893 62-17-56).

აბაიაძე ივანე

ივანე თევდორეს ძე აბაიაძე ეკუთვნოდა იმ თაობას, რომელმაც რთული და მრავალწახნაგოვანი ცხოვრების გზა ბრძოლითა და თავდაუზოგავი შრომით გაიარა. გაიარა და მნიშვნელოვანი კვალიც დაამჩნია ქვეყნის აღმშენებლობის საქმეს.

ომის (1941-1945 წ.წ.) და ომის შემდგომ პერიოდში საგრძნობი იყო მომზადებული და განათლებული კადრების როგორც თვისობრივი, ისე ფიზიკური დეფიციტი და ადამიანებს (განსაკუთრებით სპეციალისტებს) ხშირად უხდებოდათ სამუშაოდ ერთი ადგილიდან მეორეზე გადასვლა კულტურულ-საგანმანათლებლო თუ სამეურნეო ამოცანებიდან გამომდინარე.

ივანე აბაიაძესაც, როგორც განათლებულს და გამოცდილ პიროვნებას, ხშირად უცვლიდნენ სამუშაო ასპარეზს და ისიც ყველგან იღწვოდა მთელი ძალების სრული მობილიზაციით და მოქალაქეობრივი მაღალი პასუხისმგებლობით.

ივანე აბაიაძე დაიბადა 1912 წელს ქ. ხაშურში. მამა, თევდორე გაბრიელის ძე აბაიაძე ხანგრძლივი დროის პერიოდში ფლობდა წისქვილს და დაუღალავი შრომით ემსახურებოდა ხალხს და ოჯახს. ივანეს დედა, ქალბატონი სოფიო ცაბაძე იყო ხაშურში ცნობილი დიასახლისი. თევდორესა და სოფიოს ოჯახში აღიზარდა ოთხი შვილი (ამირანი, გაბრიელი, ივანე და თამარი), რომელთაგან დღეს აღარავინაა ცოცხალი.

ივანე აბაიაძემ 1928 წელს დაამთავრა გორის აგრონომიული ტექნიკუმი და რამდენიმე წელი იმუშავა აგროტექნიკოსად. 1937 წელს ბატონმა ივანემ დაამთავრა გორის პედაგო-

გიური ინსტიტუტის ისტორიის ფაკულტეტი და იმავე წელს დაინიშნა გორის რაიონის სოფელ ხიდისთავის სკოლის დირექტორად. არ დასჯერდა ორ დიპლომს და დაამთავრა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტიც აგრონომის სპეციალობით.

სხვადასხვა წლებში ივანე აბაიაძე მუშაობდა გორის რაიონის განათლების განყოფილების გამგედ (1939-1944), შავშევების საბჭოთა მეურნეობის დირექტორად, გორის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმის დირექტორად (1979-1973), „გორვაჭრობის“ (მაშინდელი „საქვაჭრობის“) დირექტორად და ა.შ. მის ნაყოფიერ შემოქმედებით მუშაობაზე მეტყველებს დამსახურებულად მიღებული მაღალი სამთავრობო ჯილდოები: „შრომის წითელი დროშის ორდენი“, „საპატიო ნიშნის ორდენი“, „კავკასიის დაცვისა“ და „შრომითი მამაცობის“ მედლები, საპატიო სიგელები და დიპლომები. მინიჭებული ჰქონდა რესპუბლიკის დამსახურებული აგრონომის წოდება. მრავალჯერ იყო არჩეული საქალაქო თუ სასოფლო საბჭოების დეპუტატად.

ძვირფასი და კაცთმოყვარე ოჯახი შექმნა ბატონმა ივანემ ქალბატონ მარგალიტა თურმანიძესთან ერთად. ამჟამად მისი ოჯახის ტრადიციებს ღირსეულად აგრძელებენ: შვილები – გიორგი (ისტორიკოსი, ამჟამად პენსიონერი), ლეილა, იგივე მზია (ბიოლოგი, თბილისის ერთ-ერთი სკოლის პედაგოგი) და შვილიშვილები – იოსები (მშენებელი ინჟინერი), ივანე (ეკონომისტი), ხათუნა (მიკრობიოლოგი, პროფესორი) და მიხეილი (ინჟინერ-მელიორატორი).

ბატონ ივანე აბაიაძის ოთხი შვილთაშვილი ამჟამად დააბიჯებს დღეს მადლიან ქართულ მიწაზე.

საშუალო ტანის, ძლიერი ფიზიკური მონაცემებისა და მოხდენილი გარეგნობის კაცი იყო ბატონი ივანე. ახალგაზრდობაში გატაცებული ყოფილა ჭიდაობით და ფეხბურთით, მაგრამ მისი ძირითადი ასპარეზი მაინც იყო პარტიულ-სამეურნეო მოღვაწეობა, სადაც მან მიაღწია მნიშვნელოვან წარმატებებს.

ახლობელ-ნათესაეები, მეზობლები და მეგობრები ბატონ ივანეს ახასიათებენ როგორც გულმხურვალე პატრიოტს, მომთხონეს და სამართლიანს, იმავდროულად გულთბილ და კეთილ პიროვნებას.

მრავალ საინტერესო ეპიზოდს იხსენებენ ახლობლები მისი

ცხოვრებიდან. აი, ერთ-ერთი.

მანქანით მიმავალს შორიდან შეუმჩნევია, რომ მისი ბალიდან ვიღაც ახალგაზრდამ ვაშლი გამოიტანა და მძიმე ტვირთით გაუყვა გზას. ბატონი ვანო წამოსწევია, მანქანა შეუჩერებია და მიუმართავს, – ცოდო ხარ, დაჯექი მანქანაშიო. მისმარებია ტვირთის ჩადებაში და სახელში მიუყვანია. გადმოტვირთვისასაც მისმარებია, მხარზე ხელი მოუცაცუნებია და უთქვამს: „გეტყობა, ჩემი ბალის ხილი ძალიან მოგწონს და თუ მომავალშიც დაგჭირდეს, ნუ მოგერიდება, მთხოვე და წაიღე რამდენიც გენებოსო“.

მაშინ საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი იყო ბატონი ივანე აბაიაძე.

დღეს კი აღარც საბჭოთა მეურნეობები არსებობს და სამწუხაროდ, აღარც ბატონი ივანე აბაიაძეა ცოცხალი. იგი გარდაიცვალა 1975 წელს, მაშინ, როდესაც დამსახურებულად უნდა ეხარა თავისი მონაგარის სიცოცხლითა და მოღვაწეობით.

დაკრძალულია გორის კვერნაქის სასაფლაოზე. მსუბუქი ყოფილიყოს მისთვის მკერდზე დაყრილი ქართული მიწა.

აბრამიშვილი გიორგი

ვინც გიორგი აბრამიშვილს იცნობდა, შეუძლია მის შესახებ ისაუბროს რამდენიმე სიბრტყეში: კაცური კაცი (მოკვდავისათვის დამახასიათებელი ყველა დადებითი ატრიბუტით), მეოჯახე, გულმხურვალე პატრიოტი, მსახიობი, რეჟისორი (ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე) და ა.შ.

როცა ეს წიგნი დღის სინათლეს იხილავს, ბატონი გიორგი უკვე 90 წლის იქნება. სიცოცხლის 75 წლიდან, 50 წელზე მეტი ქართული თეატრალური ხელოვნების აღორძინებისა და პოპულარიზაციის სამსხვერპლოზე მიიტანა. ითამაშა ათეულობით დამამახსოვრებელი როლი და შექმნა სამოცდაათამდე რეჟისორული ნამუშევარი საქართველოს თითქმის ყველა თეატრში.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ გიორგი აბრამიშვილს, როგორც მსახიობს და რეჟისორს პროფესიული მოღვაწეობის დაწყება მოუწია მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების წლებში, როდესაც ქვეყნის ეკონომიკა იყო დანგრეული, ოჯახების დიდი

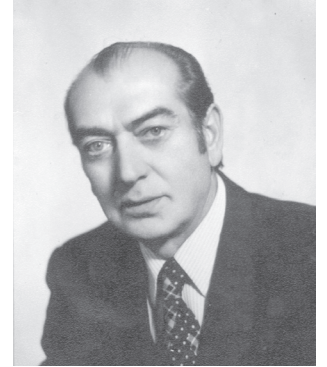
ნაწილი სამგლოვიარო ტრაურში იყო გახვეული, როცა ლუკმაპურის შოვნა იყო პირველი საზრუნავი რამ, თუმცა მოსახლეობის ფართო მასებს, სწორედ რომ ამ პერიოდში, სჭირდებოდა სულიერი საკვები, გამხნევება და სასიკეთო მომავლის რწმენის განმტკიცება.

საჭირო იყო გაზეთ-ჟურნალები, წიგნები, კინო, მუსიკა, სპორტი და რატოქმაუნდა თეატრი – ხელოვნების ეს უმშვენიერესი დარგი, რომელიც ტელევიზიის დღევანდელ ეპოქაშიც კი არ კარგავს აქტუალობას.

გიორგი აბრამიშვილი დაიბადა 1917 წელს გორის მაზრის ქ. ბორჯომში, აქვე დაამთავრა საშ. სკოლა: ქ. თბილისის თეატრალური სტუდიის (შემდგომში ინსტიტუტის) დამთავრების შემდეგ მსახიობად მიიწვიეს რუსთაველის სახელობის თეატრში. 1948 წელს ამთავრებს მოსკოვის თეატრალურ ინსტიტუტთან არსებულ რეჟისორთა დახელოვნების კურსებს და იწყებს აქტიურ რეჟისორულ საქმიანობას.

თელაველ მაყურებელს, შეიძლება ითქვას რომ გაუმართლა, როდესაც თეატრის დირექტორად და მთავარ რეჟისორად დაიგულეს გიორგი აბრამიშვილი. ფიქრობ, გარკვეულწილად, ბატონ გიორგისაც გაუღიმა ბედმა, რომ ერეკლე მეფისდროინდელი თეატრალური დასის ტრადიციებზე აღორძინებულ დრამატულ თეატრს არ აკლდა მაყურებელი (თელავში მართლაც უყვართ თეატრი – ავტ.).

ამ სტრიქონების ავტორი მოწმეა იმ მოვლენებისა, როდესაც თელავის თეატრის სპექტაკლებზე (1949-1951 წლ.) წარმოუდგენლად ძნელი იყო ბილეთის შეძენა. როგორც ჩანს რეჟისორმა და მსახიობებმა, ერთის მხრივ, და მაყურებელმა მეორეს მხრივ, ერთმანეთს გაუგეს და იღვა თელავში გიორგი აბრამიშვილისეზური თეატრალური ზეიმი. იმ წლებში, განსაკუთრებული

წარმატებით სარგებლობდა „გაყრა“, „არშინ მალ აღანი“, „ბაში აჩუკი“ და სხვა.

გორელებისათვის თბილადმოსაგონარი პერიოდი გახლავთ 1952-1976 წლები, როდესაც, ღამაზად რომ იტყვიან ხოლმე, თეატრალურ აღლუმს მართავდა ბატონი გოგი. აკი, მაღლიერმა საზოგადოებამ სახეიმო ვითარებაში გადაუსხადა მას სასცენო მოღვაწეობის 25 წლისთავის საიუბილეო საღამო. ეს იყო 1964 წელს.

ძნელია ჩამოთვალო ყველა ის როლი და ყველა ის სპექტაკლი, რომლებიც ბრწყინავდნენ და მესხიერებაშია შემორჩენილი შედეგებად – მაგრამ ერთი კი ცხადია, რომ გოგი აბრამიშვილის სახით ქართულ თეატრალურ საზოგადოებას ჰყავდა უაღრესად ნიჭიერი, ეროვნული და მაღალი პროფესიონალიზმით გამორჩეული ხელოვანი, რომელმაც წარუშლელი სასიკეთო კვალი დატოვა ქართული თეატრის უმდიდრეს ისტორიაში.

გიორგი აბრამიშვილის მთელი მოღვაწეობიდან ჩანს, რომ იგი, მაინცდამაინც დედაქალაქში მუშაობისაკენ არ იღტვოდა. ზემოთ აღვნიშნეთ, რომ იგი იყო გულითა და სულით ეროვნული და როგორც ჩანს, მას უფრო მეტად იზიდავდა პერიფერიული თეატრების ბედი, იქ ეგულებოდა არანაკლებ ნიჭიერი კოლექტივები, რომლებიც მოკლებულნი იყვნენ დედაქალაქურ კომფორტს და რომლებსაც ესაჭიროებოდათ ჭეშმარიტი რეჟისორისა და საქართველოზე უზომოდ შეყვარებული კაცის მზრუნველი ხელი.

ბორჯომის, თელავის, მესხეთის, გორის, ცხინვალის, ზუგდიდის, ბათუმის, ფოთის, ოზურგეთის (ყოფ. მახარაძე) ქალაქების ხანდაზმული მაყურებელი და თეატრის მუშაკები დღესაც სიამოვნებით იხსენებენ გიორგი აბრამიშვილისეულ წლებს. მათ სიცოცხლის ბოლომდე ემასხოვრებათ გოგის მიერ მონიჭებული თეატრალური სიბღბი.

გაზეთი „გორის მოამბე“ 1996 წლის 4 ოქტომბერი: „...ღიას, ამ დადგმაშიც არის გოგი აბრამიშვილის გული და გონება; ამ დადგმაშიც ვხედავთ ნიჭიერ შემოქმედს, ბრწყინვალე ოსტატს და დიდ ფსიქოლოგს“. და კიდევ: „...გ. აბრამიშვილის რეჟისორობით წარმოდგენილმა „თედორეს“ პრემიერამ მაყურებელთა უსაზღვრო მოწონება და კმაყოფილება გამოიწვია...“ („გორის მოამბე“, 1997 წ. 14 ნოემბერი) „...ყოველთვის ახლის მაძიებელი, სცენის თვითოეულ წვრილმანში ჩამწვდომი, მსახიობთა მე-

გობარი“...

ეს სიტყვები ეკუთვნის გორელთათვის საყვარელ პიროვნებას, აწგარდაცვლილ ბ. გოცირიძეს.

შესანიშნავი ოჯახის პატრონი გახლდათ გიორგი აბრამიშვილი. მეუღლე ცირა და ორი ვაჟიშვილი – გოცი (ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, სხვადასხვა დროს წარმოებების დირექტორი) და სოსო (რუსთაველის თეატრის მსახიობი, მონაწილეობდა კინოფილმებშიც).

გოგი აბრამიშვილი გარდაიცვალა 1992 წლის მარტში. ორ წელზე ოდნავ მეტი იცოცხლა, გოგის სიკვდილის შემდეგ, ქალბატონმა ცირამ...

ასე დამთავრდა წარმატებული მსახიობისა და უნიჭიერესი თეატრალური რეჟისორის, სრულიად საქართველოსათვის საყვარელი ადამიანის არცთუ ვარდებით მოფენილი და უფრო მეტად კი სიძნელებით აღსავსე ცხოვრების გზა.

მთელი გორი აცილებდა მას კვერნაქის სამუდამო სასუფეველისკენ მიმავალ მრავალჭირნახულ გზაზე.

ქ. გორის მთავარი გამზირის მე-18 საცხოვრებელი ბინის დასავლეთ კედელს ამშვენებს გიორგი აბრამიშვილის მემორიალური დაფა – უკვდავების უტყუარი სიმბოლო.

აღეიშვილი რომანო

საინტერესო ტრადიცია აქვთ ხიდეების მშენებელ პროფესიონალ ინჟინრებს. ახალი ხიდის ექსპლუატაციაში მიღებისა და სახეიმო გახსნის (ლენტის გაჭრის) ცერემონიალის დროს,

ხიდის ქვეშ, სპეციალურად მოწყობილ ბაქანზე, აყენებენ მშენებლებს – პირველ რიგში პროექტის ავტორს და მშენებლობის ხელმძღვანელს. ხიდზე კი შეაყენებენ სამშენებლო მასალებით (აგური, ცემენტი, რკინა, ქვიშა, ბეტონი და სხვ.) დატვირთულ მანქანებს, რაც შეიძლება მეტს. წარმოიდგინეთ ხიდქვეშ მდგომთა შინაგანი განცდები. ამ დროს, ალბად შიშით უნდა გააკანკალებდეს, თუ შეცდომები გაქვს დაშვებული ან პროექტირებაში, ან მშენებლობის პროცესში, ან მთლად უარესი – თუ მითვისებული გაქვს ცემენტი, არმატურის რკინა და ა.შ.

რომან ადგიშვილს არასოდეს უგრძობია შიში თავის მიერ აშენებული ხიდის ქვეშ დგომისას. ხიდი კი ბევრი აქვს აშენებული და აღდგენილი როგორც გორში, ისე მთელ საქართველოში. მისი უშუალო მონაწილეობით აშენდა გორში ე.წ. ახალი ხიდი, რკინიგზაზე გადასასვლელი ხიდი, გაფართოვდა ხიდი ლიახვზე, აიგო ხიდი მდ. მეჯუდაზე, ხიდი მდ. რიონზე (სამტრედია-საჯეგახოს ტრასაზე), აფხაზეთში აკარმარას ხიდი, თბილისში ბარათაშვილის ხიდი, ბორჯომში ე.წ. სილამაზის ხიდი, ტყიბულში, ზესტაფონში და ა.შ.

რომან ივანეს ძე ადგიშვილი დაიბადა 1927 წლის 20 აგვისტოს ვანის რაიონის სოფელ ყუმურში, მოსამსახურეთა ოჯახში. დედა, ეკატერინე ფარცხალაძე მუშაობდა ყუმურის საშუალო სკოლაში რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად. მამა, ივანე ადგიშვილიც, პენსიაში გასვლამდე, ასევე ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას.

ბატონი რომანი არ გააჰყვა მშობლების პროფესიას. მას სულ სხვა პროფესია აინტერესებდა და აკი თბილისის რკინიგზის ტრანსპორტის ინჟინერთა ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ, ხიდების მშენებელი ინჟინერის დიპლომით მოვევლინა გორში არსებულ სამშენებლო ორგანიზაციას „ხიდმშენს“. სადაც ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში იმუშავა სხვადასხვა თანამდებობაზე (რიგითი ინჟინერი, განყოფილების გამგე, სამუშაოთა მწარმოებელი, უბნის უფროსი და სხვ.).

ბატონი რომანი მუშაობაში და ყოველდღიურ საყოფაცხოვრებო პირობებში, გახლდათ დაფიქრებული, დინჯი, შორსმჭვრეტელი. ყოველი მისი ნაბიჯი იყო კარგად აწონილ-დაწონილი და გათვლილი. მისი მეგობრები და კოლეგები ხშირად ამბობდნენ: „რომანი ხიდების მშენებელი რომ არ ყოფილიყო, აუცილებლად მეცნიერ-მკვლევარი იქნებოდაო.“

მეცნიერი და მკვლევარი ძმა ჰყავდა ბატონ რომანს. დავით ადგიშვილი, რომელმაც ისწავლა თბილისისა და მოსკოვის (ლომონოსოვის სახელობის) უნივერსიტეტებში. იყო მრავალი სამეცნიერო შრომის ავტორი. მინიჭებული ჰქონდა მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხი. მუშაობდა მოსკოვის ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილედ.

ბატონ რომანს არ ჰქონია ისეთი სამეცნიერო ასპარეზი, როგორც მის ძმას, დავითს, მაგრამ შემოქმედებითმა ნიჭმა და გენეტიკურმა ღირსებებმა თავისი სიტყვა მაინც თქვა, თუნდაც პრაქტიკული მშენებლობის სფეროში. რომან ადგიშვილი იყო მრავალი რაციონალიზატორული წინადადებისა და გამოგონების ავტორი. მიღებული ჰქონდა სპეციალური დიპლომები, სიგელები და პრემიები.

ღირსეულმა ადამიანმა და ინჟინერმა ასევე ღირსეული და ღამაზი ოჯახი შექმნა – მეუღლე, ქალბატონი იზოლდა (პედაგოგი) და შვილები – მიხეილი (გმირულად დაიღუპა აფხაზეთის ტერიტორიაზე მიმდინარე საომარი ოპერაციების დროს) და ეკა (ამჟამად ქ. გორის მე-7 საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი).

ბატონი რომან ადგიშვილი, სიცოცხლის ბოლო წლებში (1973-75) მუშაობდა გორის №9 სამშენებლო ტრესტში. გარდაიცვალა 1975 წლის 21 ნოემბერს. დაკრძალულია გორში, კვერნაქის სასაფლაოზე.

რომანის აშენებულ ხიდებზე უშიშრად დააბიჯებს მომავალი თაობა.

არშაკუნი მათე

როდესაც მათე არშაკუნის ხსოვნის შესახებ წერილის დაწერა ჩავიფიქრეთ, გადაწყდა მიგვემართა წარსულში ფრიად წარმატებული პედაგოგის ყოფილი მოსწავლის, ამჟამად გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ინგლისური ენისა და ლიტერატურის კათედრის დოცენტისათვის, ქალბატონ ლიანა ბახტაძისათვის. აი, რა გვიამბო მან:

„მაშინ მერვე კლასის მოსწავლე ვიყავი. ჩემთვის ერთ-ერთი საყვარელი საგანი ისტორია გახლდათ. 1951 წლამდე ისტორიას სამი პედაგოგი გვასწავლიდა და ახლა კი ახალი მას-

წავლებლის შემოსვლას მოუთმენლად ველოდით... გაიღო კარი და საკლასო ოთახში შემოვიდა მაღალი, გამხდარი, შავგვრემანი, ჭადარათმიანი, სათვალ-იანი მამაკაცი, რუკით ხელში. „გამარ-ჯობა ყმაწვილებო“ – ასე მოგვმართა. ასე არავის და არასდროს მოუმართავს ჩვენთვის, რაღაც უცნაური და საამო შევიგრძენით, გულს საღებუნად დაედო მის მიერ წარმოთქმული სიტყვები... მე-გობრულად მოგვმართა – დღეიდან მე წავიყვან საშუალო საუკუნეების, ხოლო შემდეგ ახალი ისტორიის კურსს თქვენს კლასში და ვისურვებ ნაყოფიერი და საინტერესო იყოს ჩვენი ერთობლივი მუშაობა. ამ სიტყვების შემდეგ გაგვეც-ნო. ნეტა ვის ჰქვია კიდევ ჩვენს დროში მათე – გავიფიქრე და ინტერესით და-ვაკვირდი მის საოცრად ინტელექტუ-ალურ სახეს და სათვალის მინებიდან გამომზირალ უსაზღვროდ ჭკვიან თვა-ლებს.

მათე მასწავლებელმა ერთბაშად დაიპყრო ჩვენი გულები თხრობის მანე-რით, წყნარი, დამამშვიდებელი ხმით, მოვლენების სიღრმისეუ-ლი გაშუქებით და ლოგიკურობით.

მოსწავლეები მოხიბლულები ვიყავით მისი გაკვეთილებით და არ გვსურდა დამთავრების ხარი დარეკილიყო. წიგნებში იმის მეთედსაც კი ვერ ვპოულობდით, რასაც მათე მასწავ-ლებელი გაკვეთილზე გვასწავლიდა და გვიყვებოდა: „დაბო-ლოს ქაღალტონი ღიანა ასე ამთავრებს თავის მონაყოლს: „მათე მასწავლებელი მარად დარჩა ჩემს შემეცნებაში, რო-გორც უადრესად განსწავლული, ნაკითხი, ერუდირებული, პა-ტიოსანი, კეთილსინდისიერი, დიდი პასუხისმგებლობის მქონე, მოკრძალებული, მეცნიერულად მოაზროვნე და ამავდროულად საოცრად თავმდაბალი ადამიანი და პედაგოგი. მემამყება, რომ ჩემი საყვარელი მასწავლებელი და მე, მისი სიცოცხლის ბო-ლომდე, დიდი მეგობრები ვიყავით“.

მათე წყალობას ძე არშაკუნი დაიბადა 1910 წლის 10 იანვარს ქ. გორში. მამა ადრე გარდაეცვალა და ისე მოხდა, რომ მისი აღზრდა მისმა ბიძამ გიორგიმ და ბიცოლა სოფიომ აიღეს თა-ვის თავზე, რომელთაც საკუთარი შვილი არ ჰყავდათ. სამწუხ-აროდ, ახალი აღმზრდელებიც მალე გამოეცალნენ 19 წლის ჭაბუკს და იგი დარჩა სიძნელებით სავსე, მკაცრი ცხოვრების პირისპირ.

მათე არშაკუნმა საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ სწავლა განაგრძო ქ. გორის ნ. ბარათაშვილის სახელობის პედაგოგიურ ინსტიტუტში და მოიპოვა ისტორიკოსის დიპლო-მი. მათე გახლდათ ინსტიტუტის პირველი გამოშვების ერთ-ერთი წარჩინებული პროფესიონალი. ამით არ დაოკებულა ბა-ტონი მათეს ლტოლვა განათლებისადმი და მომდევნო წლებში წარჩინებით ისწავლა და დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტი.

უნიკალური და ფართო ცოდნით შეიარაღებულმა მათე არ-შაკუნმა დაიწყო პედაგოგიური მოღვაწეობა. იგი სხვადასხვა წლებში მუშაობდა სოფელ მეჯვრისხევის, სოფელ ტინისხი-ლის, ქ. გორის მეორე და მესამე საშუალო სკოლებში ისტო-რიის პედაგოგად და დირექტორად.

უამრავ ახალგაზრდას გაუკვალა გზა ცხოვრებაში, ასწავ-ლა სამშობლოს სიყვარული, ჩაუნერგა სიკეთისა და უანგარო ქველმოქმედებისადმი მისწრაფება, დაარწმუნა განათლებულო-ბის აუცილებლობაში და განუმტკიცა უკეთესი მომავლის რწ-მენა.

პედაგოგიური ტექნიკუმის სტუდენტმა ნანული ბაქრაძემ, სწავლის პერიოდში, ლექსი მიუძღვნა ბატონ მათეს:

„თქვენი ზრუნვა და ამაგი,
გზას გვინათებდეს მარადის,
ვიდრე სწავლაა საჭირო,
სიცოცხლე გქონდეთ მანამდის.
მართალი გულით, ჭადარით,
კვლავაც გეზარდოთ ნორჩები,
მაშინაც ჩვენზე გეფიქროთ,
როცა თქვენზე ფიქრს მორჩებით“.

მუსიკალური ნიჭითაც ყოფილა დაჯილდოებული ბატო-ნი მათე. უკრავდა მანდოლინაზე და მღეროდა საამო ხმით. მეუღლეს თურმე მხარს უბამდა გიტარის სიმებით და როგორც

ახლობლები იხსენებენ, ასეთი დუეტის მოსმენა ყოველთვის დიდ სიამოვნებას ჰგვრიდა მეგობარ-ახლობელთა წრეს.

1970 წელს დვაწლმოსილი და ვალმოსილი მათე არშაკუნი პენსიაზე გავიდა და მცირედი შესვენების უფლება მისცა თავის თავს მუდამ შემოქმედებითი შრომის ფერხულში მდგომმა, დაუდალავმა კაცმა.

სამწუხაროდ, მას აღარ ეწერა მოღვაწეობის აქტიურ ფრონტზე დაბრუნება. 71 წლის ასაკში (1981 წლის 2 ივლისს) გარდაიცვალა ბატონი მათე არშაკუნი. იგი დაკრძალულია გორში, კვერნაქის სასაფლაოზე. საიმედოდ და სანუგეშოდ კი დაგვიტოვა ორი შვილი: გურამი (ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი), დალი (ინტელექტუალური სფეროს დვაწლმოსილი მუშაკი) და შვილიშვილი მარიამი.

სამარადისო ყოფილიყოს ამაგდარი კაცის, მათე არშაკუნის ხსოვნა.

ბიჩინაშვილი ზაური

მეორე მსოფლიო ომი ახალი დამთავრებული იყო. ქ.გორში სწრაფი ტემპებით დაიწყო გიგანტი სამრეწველო ობიექტის, ბამბეულის კომბინატის მშენებლობა.

რას წამოიდგენდა მაშინ სულ ათიოდე წლის ზაური, თუ გარკვეული პერიოდის შემდეგ იგი გახდებოდა მრავალათასიანი კოლექტივის მმართველი ბირთვის ერთ-ერთი ლიდერი.

ზაურ ზაქარიას ძე ბიჩინაშვილი დაიბადა 1937 წლის 20 მარტს მოსამსახურის ოჯახში. დაამთავრა ქ. გორის მე-ნ სა-

შუალო სკოლა და დაიწყო მუშაობა ბამბეულის კომბინატის საგრავეურო საამქროში მუშად.

ხელმძღვანელობას შეუმჩნეველი არ დარჩენია ახალგაზრდა ზაურის შრომისმოყვარეობა, საქმისადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულება და პროფესიის ათვისებისადმი ლტოლვა. ხედავდნენ რა მასში მომავალ სპეციალისტს, გადაწყდა გაეწიათ რეკომენდაცია და უმაღლესი განათლების მისაღებად ზაურ ბიჩინაშვილი გაიგზავნა მაშინდელ ლენინგრადში. ეს იყო 1960 წელს.

ზაურიმ დაამთავრა კიროვის სახელობის მსუბუქი მრეწველობის ინსტიტუტის ქიმიური ტექნოლოგიის (გამომყვანი საამქროს) ფაკულტეტი და მიენიჭა ინჟინერ-ტექნოლოგის კვალიფიკაცია.

დიპლომირებული სპეციალისტი დაუბრუნდა თავის მშობლიურ კომბინატს და დაიწყო შრომითი მოღვაწეობის ის დიდი გზა, რომელიც ზაურ ბიჩინაშვილს მიიყვანს, როგორც შრომითი კოლექტივის ისე საზოგადოების მხრიდან მისი პიროვნებისადმი დიდ სიყვარულსა და აღიარებამდე.

შესაბამისმა განათლებამ და დიდმა პრაქტიკულმა გამოცდილებამ ზაურ ბიჩინაშვილი ჩამოაყალიბა თვალსაჩინო სპეციალისტად ქსოვილების მოხატვისა და ფერთა შერჩევის სფეროში. ზაურის უშუალო ხელმძღვანელობით და პირადი, აქტიური მონაწილეობით იქმნებოდა და მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში იგზავნებოდა ისეთი ქსოვილები, როგორიც იყო: „პიკე“, „მზიური“, „დარიალი“, „ვარძია“, და სხვა.

ნაყოფიერი შრომითი მოღვაწეობის პარალელურად ზაურ ბიჩინაშვილმა დაამთავრა კიდევ ერთი უმაღლესი სასწავლებელი, ამჯერად საწარმოო პროცესების ეკონომიკისა და ორგანიზაციის განხრით. ზაურ ბიჩინაშვილი იყო მრავალი გამოგონების ავტორი, რომელთა პრაქტიკულმა დანერგვამ მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ეფექტი მოუტანა კომბინატს.

40 წელზე მეტი იმუშავა ბატონმა ზაურიმ ბამბეულის ქსოვილების კომბინატში სხვადასხვა თანამდებობაზე, მათ შორის გენერალური დირექტორის მოადგილედ.

ზაურის მინიჭებული ჰქონდა საკავშირო რაციონალიზატორის საპატიო წოდება. მიღებული აქვს მრავალი ჯილდო, პრემია, პრიზი თუ საპატიო სიგელი და საერთაშორისო გამოფენების დიპლომები. სიცოცხლის ბოლო წლებში ხელმძღვანელობდა

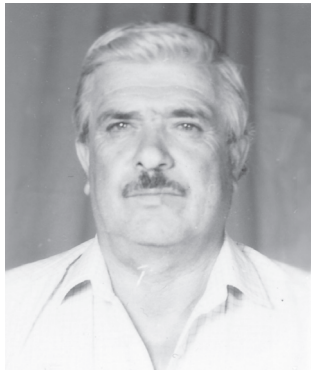
კომბინატის გამომყვან ფაბრიკას.

ზაურ ბიჩინაშვილი მიმზიდველი გარეგნობის ვაჟკაცი გახლდათ; მაღალი, მხარბეჭიანი, ფიზიკურად ძლიერი. საოცარი ტემბრის ხმა ჰქონდა. დაბალი, რკინანარევი ბარიტონით საუბრობდა ოდნავ აჩქარებით. არაჩვეულებრივი მოლხენა იცოდა ქართულ ტრადიციულ სუფრასთან.

ლამაზი ოჯახი დაუტოვა ბატონმა ზაურიმ ჩვენს ქვეყანას: მეუღლე, ულამაზესი ქალბატონი თინა მახარობლიძე (კვების მრეწველობის ინჟინერ-ტექნოლოგი), ვაჟიშვილები ზურაბი და ნიკოლოზი – ორივე კვების მრეწველობის ინჟინერ-ტექნოლოგები, დედის კოლეგები.

ზაურ ბიჩინაშვილი გარდაიცვალა 2007 წლის 16 აპრილს 70 წლის ასაკში. დაკრძალულია ქ. გორში, კვერნაქის სასაფლაოზე.

ბაბუნია ბურამი

ბედნიერებაა, როდესაც ადამიანი მთელ თავის სიცოცხლეს უთმობს თავის საყვარელ საქმეს, ანუ იმ სფეროს, რომლისკენაც თავაწყვეტილი იღვწოდა ბავშვობიდან და რომელიც ღვთის წყალობით, ან გენების ყივილით, წარმოადგენდა მის უპირველეს და სათაყვანებელ მოწოდებას.

ასეთი პიროვნება გახლდათ გურამ გაბუნია, რომლისთვისაც ფეხბურთი ისეთივე რამ იყო, როგორც გალაქტონ ტაბიძესათვის პოეზია. გურამ გაბუნია ფეხბურთში იყო ჩაღრმავებული, როგორც იტყვიან, თხემით ტერფამდე, ბავშვობი-

დან სიცოცხლის უკანასკნელ წუთებამდე.

გურამ ვარლამის ძე გაბუნია დაიბადა დაბა ხონში, მოსამსახურის ოჯახში 1929 წლის 25 დეკემბერს. მისი მამა ვარლამი ყოფილა ეკონომისტი, დაუმთავრებია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ იგი მოხვედრილა რეპრესირებულთა სიაში და გადაუსახლებიათ ციმბირში. ოჯახის სიმძიმე დააწვა ვარლამის მეუღლეს, ქალბატონ მარგალიტა ვასილის ასულ ბახტაძეს, რომელსაც ოთხი შვილი უნდა გამოეკვება და დაეფრთიანებინა. მას მხარში ამოუდგნენ კეთილი ადამიანები და შეძლებისდაგვარად შეუმსუბუქეს ცხოვრება. ბატონი გურამ გაბუნია და მისი მომდევნო ძმა იზრდებოდნენ ბებიასა და ბაბუასთან.

საშუალო სკოლა, გურამ გაბუნია, დაამთავრა ხონში. გაკვეთილების მომზადების შემდეგ იგი, სხვა ბავშვებთან ერთად, თითქმის ყოველდღე და თითქმის ყოველწლიურად ამინდში, თამაშობდა ბურთს რიონისპირა ჭაღებში. იგი ვერ სძლებდა უბურთოდ, შეიყვარა და შეისისხლხორცა. ბურთი იყო მისი საჭმელ-სასმელიც და განუყრელი მეგობარიც.

ბავშვობიდანვე ეზიარა ურთულეს ტექნიკურ მოძრაობებს და დარტყმებს, როგორც ლამაზად იტყვიან ხოლმე – ბურთს ელაპარაკებოდა შენობით. იმავდროულდღად გურამი ყალიბდებოდა ათლეტურ პიროვნებად. ვისაც ბატონი გურამი ახსოვს დამერწმუნება, რომ გარეგნული აღნაგობით გურამი იყო გამორჩეული – მაღალი, მხარბეჭიანი მკერდამოხიდული და კისერმოღვრებული, ძლიერი დაკუნთული ფეხებით. ლამაზი სანახავე იყო გორის ქუჩებში მოსიარულე ახალგაზრდა, რომელიც ნ. ბარათაშვილის სახელობის პედაგოგიურ ინსტიტუტში მოეწყო სწავლის გასაგრძელებლად ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის ფაკულტეტზე. მალე იგი ჩაირიცხა გორის ფეხბურთელთა გუნდში („დილა“) და წარმატებით ითამაშა მის შემადგენლობაში 1961 წლამდე. იყო გუნდის უცვლელი კაპიტანი.

32 წლის იყო გურამ გაბუნია, როცა ფეხბურთის თამაშს თავი დაანება, მაგრამ ფეხბურთის სამყაროს იგი როგორ ჩამოშორდებოდა, მასზე ფანატიკურად შეყვარებული და მწვრთნელობის პროფესიას შეეჭიდა. ბევრი იშრომა, ბევრი ოფლი დაღვარა, ბევრიც ინერვიულა და გაათენდა ის ბედ-

იერი დღეც, როდესაც გურამ გაბუნიას 1972 წელს მიანიჭეს საქართველოს დამსახურებული მწვრთნელის საპატიო წოდება.

გურამ გაბუნია, წლების განმავლობაში მხარში ედგა (მწვრთნელის რანგში) გორის „დილას“ უფროს მწვრთნელებს. სხვადასხვა წლებში: ნ.ჩხატარაშვილს, დ.რამიშვილს, ა.კოტრიკაძეს, გ.ნორაკიძეს და სხვებს, რომელთაგანაც ბევრი რამ ისწავლა და გაითავისა.

გურამ გაბუნია გარკვეული დროის განმავლობაში იმუშავა გორის სპორტკომიტეტში ფეხბურთის განყოფილების ხელმძღვანელად. ამ სკოლაში და შემდეგ უკვე ფეხბურთის გუნდ „დილას“ მწვრთნელობის პერიოდში ბატონმა გურამმა აღმოაჩინა და გზა გაუკაფა ფეხბურთის მწვერვალებისაკენ მრავალ ახალგაზრდას, რომლებიც შემდგომში თამაშობდნენ საქართველოსა და რუსეთის სხვადასხვა გუნდებში (თ. ბურჯანაძე, ვ.გლავაცკი, რ. ნასყიდაშვილი, ჯ. მარდიშვილი, რ. აბრამიშვილი, თ. ბუზალაძე, კ. დალაქიშვილი და მრავალი სხვა).

აღსანიშნავია, რომ გურამ გაბუნიას ფეხბურთის თამაშის დროს და მწვრთნელობის პირობებში ჰქონდა მრავალი მიწვევა საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებიდან, მაგრამ მას არ უღალატია გორისთვის და „დილასათვის“.

გურამ გაბუნიასა და ფეხბურთის სხვა მესვეურების სახელთანაა მნიშვნელოვანწილად დაკავშირებული გორის რაიონში ფეხბურთელთა მეორე გუნდის „ქართლის“ და ვაჟთა საფეხბურთო სკოლის შექმნა. ბატონი გურამი გრძნობდა, რომ აუცილებელი იყო გორის მთავარი გუნდის „დილას“ სისტემატური შევსება ახალგაზრდა და ნიჭიერი ფეხბურთელებით და ისიც თავის კოლეგებთან ერთად არაფერს იშურებდა საამისოდ. საფეხბურთო სკოლის პირველი დირექტორიც თავად იყო.

აღნიშნული სკოლა დღესაც ფუნქციონირებს.

გურამ გაბუნიას აღზრდილები სიამაყით აღნიშნავენ, რომ მარტო ფეხბურთის თამაშს კი არ გვასწავლიდაო, არამედ მეგობრობას, სამშობლოს სიყვარულს, პატიოსნებას, უფროსების პატივისცემას და სხვ. თავად გურამი უადრესად პატიოსანი ადამიანი გახლდათ და რაც მთავარია – ფეხბურთზე თავდავიწყებამდე შეყვარებული. ხუმრობით უთქვამთ ვიწრო წრეში

– გურამის ფეხბურთი ოჯახზე მეტად უყვარსო.

გურამის აღზრდილები იმასაც ამბობენ, რომ შვილებივით ვუყვარდით და თავს გვევლებოდაო. ოჯახის წევრები იმასაც იგონებენ, რომ სახლიდან მიჰქონდაო კომპოტები და თუ სხვა რამ იყო – ამბობდა, ბიჭები ბევრ ენერგიას ხარჯავენ და ცოტას წავეხმარებო.

ისხენებენ კიდევ ერთ ეპიზოდს. მისაღებ გამოცდებს აბარებენ ინსტიტუტში მისი ფეხბურთელები და მათთან ერთად მისი შვილიშვილიც. მისულა გურამი ამბის გასაგებად და მიაშტერდა ტელევიზორს. შვილიშვილზე არაფერი უთქვამს და თავის ფეხბურთელებით კი უკმაყოფილო დარჩენილა – „პირდაღებულები სხედან, აღბად შპარგალკებს ელოდებიანო“ და წასულა სტადიონისკენ.

ბატონი გურამი ემოციური პიროვნებაც გახლდათ. სულ მცირე უზუსტობაზე და ნაკლოვანებაზეც ნერვიულობდა, ყველაფერი ახლოს მიჰქონდა გულთან და წარუმატებლობას (ასეთიც იყო) მტკივნეულად განიცდიდა.

ბატონ გურამს ჰყავდა საყვარელი მწერლები (მ. მაჭავარიანი, ა. კალანდაძე, კ.გამსახურდია, გ. ტაბიძე, მ. ლებანიძე და მრავალი სხვა), რომელთა ნაწარმოებებსაც სისტემატურად კითხულობდა და მრავალი ლექსიც იცოდა ზეპირად. და კიდევ ერთი, როგორც ჭეშმარიტ ვაჟკაცს, ძალიან უყვარდა ნადირობა და ყოველთვის ჰყავდა რჩეული მონადირე ძაღლი.

გურამ გაბუნიას ღვაწლი სათანადოდ დააფასა საზოგადოებამ. 2000 წელს იგი დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით, რომელიც მისი 70 წლის იუბილესთან დაკავშირებულ საზეიმო შეხვედრაზე, თავად მაშინდელმა პრეზიდენტმა, ე. შევარდნაძემ გადასცა, რესტორან „ინტურისტში“ კი მისმა აღზრდილმა ფეხბურთელებმა მრავალრიცხოვან სტუმარს უმასპინძლეს.

ბატონ გურამ გაბუნიას ამ დრომდე უკვე ერთხელ ჰქონდა ჰიპერტონული შეტევა და ინსულტი, მაგრამ გაუძლო და გადაიტანა გამობრძმედილმა ორგანიზმმა.

მეორედ კი (2002 წლის 31 აგვისტოს) შეტევა უფრო ძლიერი და საბედისწერო აღმოჩნდა. სიმბოლურია, რომ საწვრთნელ ვარჯიშზე მიმავალი წაიქცა და აღესრულა სტადიონის კედლებთან, სადაც თითქმის 45 წლის განმავლობაში ძვერდა მისი ვაჟკაცური გული.

გერმანიში არსებული ასლანი

ასლანი (მარცხნივ)

ფრიალ სიმბოლური და ნიშანდობლივი გახლავთ ის გარემოება და ის ფაქტი, რომ ასლან გერმანიში მდებარეობა განსაკუთრებით წარმატებული იყო ქართველი ვაჟაკისა და რაინდის მცნებასთან გაიგივებულ ისეთ ფენომენში, როგორცაა ჭიდაობა, ცხენოსნობა და სამხედრო ხელოვნება.

ცხენისადმი სიყვარული ეპიზოდურად ვლინდებოდა ასლანის პიროვნებაში, მხოლოდ იმის გამო, რომ ტექნიკურმა პროგრესმა თანდათან გამოდევნა ეს უჭკვიანესი ცხოველი აქტიური ცხოვრებიდან და ტრადიციული ქართული „ისინდი“, „მარულა“ და სხვა შეჯიბრებები თუ სანახაობები ნაკლებად პოპულარული გახდა.

რაც შეეხება ჭიდაობას, აქ ასლანმა ჯერ კიდევ ახალგაზრდამ, მიაღწია მნიშვნელოვან წარმატებებს – 18 წლის ასაკში მოიპოვა სპორტის ოსტატის საპატიო წოდება. სამხედრო მეცნიერება და მოღვაწეობა კი იყო ის სფერო, სადაც ასლან გერმანიში უმაღლეს დონეზე წარმოაჩინა თავისი შესაძლებლობები და მოკლე ხანში ჩამოყალიბდა მაღალი რანგის სპეციალისტად.

ასლან გერმანიში დაიბადა ქ. გორში, 1936 წლის 13 მაისს. მამა – ნიკოლოზ გერმანიში იყო საოცრად დიდბუნოვანი კაცი, რომელთანაც საუბარი ჭეშმარიტ სიამოვნებას ანიჭებდა ნებისმიერ ადამიანს. ახასიათებდა გულთბილი მიღება და გამოკვეთილი ქართული მასპინძლობა. დედა – სალომე შაქარაშვილი გახლდათ ბრწყინვალე დიასახლისი, სტუმრების მოყვარუ-

ლი, გამორჩეული დედა და ერთგული მეუღლე.

ასლან გერმანიში დაიბადა 1954 წელს დაამთავრა ქ. გორის №1 საშუალო სკოლა და ამავე წელს სწავლა განაგრძო თბილისის უმაღლეს საარტილერიო სასწავლებელში. აუსრულდა ბავშვობის ოცნება და ასლანმა 1957 წელს მოიპოვა ლეიტენანტის სამხედრო ფორმა. როგორც წარჩინებული სამხედრო მოსამსახურე (ქ. ლვოვის სამხედრო ნაწილი), იგი გააგზავნეს ქ. ლენინგრადის სამხედრო აკადემიაში, იმ დროისთვის პრივილეგიებული სამხედრო ფიზკულტურის პროფესიის დასაუფლებლად.

აკადემიის დამთავრების შემდეგ ასლან გერმანიში ცხოვრებაში დაიწყო ახალი (რთული და ხანგრძლივი) ეტაპი; ეტაპი, როდესაც მოგეთხოვება მიღებული ცოდნის პრაქტიკული გამოყენება და შენი წვლილის შეტანა საქვეყნო საქმეში. და ასლან გერმანიში შეუდგა მძიმე და საპატიო ტვირთის ზიდვას და ზიდა იგი პატიოსნად, ერთგულად და უანგაროდ თითქმის 40 წლის განმავლობაში.

სად აღარ გადაისროლა ცხოვრებამ სამუშაოდ ასლან გერმანიში. მან თავისი მოღვაწეობის სასიკეთო კვალი დატოვა ლვოვის, გორის, ბერლინის, კიევის, ახალქალაქის, ქუთაისის, ახალციხისა და სხვა სამხედრო ნაწილებში. იცვლებოდა ქალაქები და ნაწილები, გარბოდა წლები და იზრდებოდა ვარსკვლავების რაოდენობა ასლანის სამხრეებზე. მან გაიარა ვაჟაკობის, თავდადების, შრომისა და დიდი განცდების რთული გზა ათმეთაურის თანამდებობიდან პოლკის მეთაურამდე და რიგითიდან პოლკოვნიკის მაღალ წოდებამდე.

გარეგნულად ბატონი ასლანი მოგაგონებდათ ღრმად გასულ ძლიერ ფესვებზე მდგარ მუხას – მხარბეჭიანი, მკერდაზიდული, დაკუნთული მკლავებით და რაც მეტად მიზიდველი და მომხიბვლელი გახლდათ – მუდამ მომღიმარე თვალებით. იყო საოცრად ენერგიული, როგორც საუბრისას ისე მოქმედებაში. სწრაფად იღებდა გადაწყვეტილებას და ასევე სწრაფად მიდიოდა მიზნისაკენ.

მასპინძლობის ქართული ფენომენი იყო ბატონი ასლანის ერთგვარი ჰობი. ყველგან, ყოველთვის და ყველანაირ ვითარე-

ბაში ცდილობდა (და აღწევდა კიდევ) სხვისთვის დაესწრო და პირველი გამასპინძლებოდა გორში ჩამოსულ სტუმრებს. და არამარტო გორში, არამედ ქ. თელავშიც კი, სადაც იგი მოღვაწეობდა სიცოცხლის ბოლო წლებში.

1974 წლიდან ასლან გერმანიში იმყოფებოდა დაინიშნა ქ. თელავის სამხედრო კომისრად. იქვე, ინსტიტუტში ასლანის ინიციატივით ჩამოყალიბდა ამიერკავკასიაში პირველი და ერთადერთი სამხედრო ფიზკულტურის კათედრა. აქვე იყო იგი კათედრის გამგე.

მაღლე შეიყვარეს თელაველებმა უანგარო, ვაჟკაცური ბუნებისა და სიკეთით სავსე გულის პატრონი. ასლანიც სიყვარულით პასუხობდა თელაველებს. არაერთ ახალგაზრდას გაუკვალა გზა, შეაყვარა და ასწავლა კაცობა, რაინდობა, პროფესია, მეგობრობა და ტრადიციული ქართული სუფრის გაძღოლაც კი. ასეთი გამოთქმა უყვარდა: „ეგ რა კაცია, ჭიქის დაჭერა არ იცის“-ო. ვინ იცის, რამდენ რამეს გულისხმობდა ბატონი ასლანი ამ რამდენიმე სიტყვის მიღმა.

ამ სტრიქონების ავტორს ჰქონდა ბედნიერება თავის თავზე განეცადა ასლანის მასპინძლობის სიამოვნება. შემთხვევით გაუგია, რომ მეგობრებთან ერთად მივლილდი თელავში. თავისი ერთი მეგობარი რკინიგზის სადგურზე გაუმწესებია ასლანს, ერთი გურჯაანიდან შემავალ გზატკეცილზე და ერთიც შუამთაში – ცივ გომბორის მხრიდან შემავალ გზაზე. ვიღაცას უთქვამს – თვითმფრინავით რომ ჩამოვიდნენო (მაშინ თელავში დაფრინავდა სამგზავრო ე.წ. „კუკურუხნიკები“) და ასლანს ერთი კაციც აეროპორტში ჩაუსაფრებია – არავინ დამასწროს მასპინძლობაო.

აი, ასეთი კაცი გახლდათ ბატონი ასლან გერმანიში იმყოფებოდა.

ნაყოფიერი და ხანგრძლივი სამხედრო, პედაგოგიური და საზოგადოებრივი მოღვაწეობისათვის ასლან გერმანიში იმყოფებოდა მიღებული ჰქონდა სახელმწიფო ჯილდოები, საპატიო სიგელები და მრავალი მადლობა.

აღსანიშნავია, რომ ასლან გერმანიში იმყოფების მიერ აღზრდილმა არაერთმა ახალგაზრდამ გამოიჩინა თავი საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის წარმოებულ ბრძოლებში.

სულ 63 წლის იყო ბატონი ასლანი, როდესაც სამუშაო პოს-

ტზე გარდაიცვალა მოულოდნელად. იდგა 1999 წლის 13 მაისი – მისი დაბადების დღე. გარდაიცვალა და დატოვა უმშვენიერესი ოჯახი: მეუღლე – ქალბატონი ამალია ხაბელაშვილი. ვაჟიშვილი ზურაბი – თბილისის პირველი კლინიკური საავადმყოფოს ნეიროქირურგი. შვილიშვილი ასლანი – უნივერსიტეტის სტუდენტი.

ასლან გერმანიში იმყოფებოდა დაკრძალულია ქ. გორში, კვერნაქის სასაფლაოზე.

ბიოგრაფიული ანოტი

უცნაური, უძველესი და გარკვეულწილად საინტერესო ფენომენია თიკუნების (მეტსახელების) ინსტიტუტი. არავინ იცის, ვის, როდის ან რა ვითარებაში შეარქვეს მეტსახელი. თუმცა, ალბათ, სიმართლესთან ახლოს იქნება თუ ვიტყვით, რომ თიკუნის წარმოშობისა და საუკუნეების განმავლობაში ყოველდღიურ ცხოვრებაში დამკვიდრების ტრადიციების საწყისები უნდა მოიძებნოს ხალხური სიბრძნის წიაღში.

თიკუნი ზოგჯერ გვარის ფუძიდან მოდის, ზოგჯერ გამოხატავს ადამიანის გარეგნული იერის რაღაც ნიშანთვისებას, ზოგჯერ რაღაც ჩვევას ან აკვირებულ სიტყვას და ა.შ.

საქართველოში თიკუნების სიმრავლით მაინც ქართლ-კახეთი გამოირჩევა. თითქმის ყოველ მეოთხე კაცს (ქალებს იშვიათად არქმევენ) აქვს მეტსახელი.

გასული საუკუნის 70-80-იან წლებში, ქ. გორში ხშირად ახსენებდნენ ხოლმე „ჭანჭურას ბიჭებს“. რატომ ეძახდნენ მათ „ჭანჭურას“, კარგად არავინ იცის. ერთი კი ცნობილია, რომ ამ ბიჭების მამას გიგუცას შეარქვა ხალხმა მეტსახელი „ჭანჭურა“ და შემკვიდრებითაც გადაეცათ შთამომავლებს ტრადიციისამებრ.

გიგუცა გიორგაძისა და ეკა ციხი-

თათრიშვილის ოჯახში იზრდებოდა ერთი ქალიშვილი და ექვსი ვაჟიშვილი. ერთ-ერთი ვაჟიშვილის სსონას ეძღვნება ეს მოკრძალებული მასალა.

ანზორ („ჭანჭურა“) გიგუცას ძე გიორგაძე (ანზორს თურმე სხვა მეტსახელებიც ჰქონია: „ნიკორა“, „დრუშა“ და სხვა) დაიბადა 1936 წელს მშრომელი კაცის (დურგალი) ოჯახში. დედა, ქალბატონი ეკატერინე გახლდათ შესანიშნავი დიასახლისი, შვიდი შვილის დედა და მრავალი შვილიშვილის ბებია. ანზორისთან ერთად ოჯახში იზრდებოდნენ მისი და ევგენია და ძმები: შურა, გოგია, მირიანი, მიშა, გაიოზი.

ანზორ გიორგაძემ დაამთავრა გორის მე-4 საშუალო სკოლა და ცოტა მოგვიანებით კი თბილისის სავაჭრო ტექნიკუმში.

ნიჭიერი და მონდომებული ყმაწვილი ყოფილა ანზორ („ჭანჭურა“) გიორგაძე. გამოირჩეოდა თურმე განსაკუთრებული პრაქტიკული გამჭრიახობით და ენერგიულობით.

სხვადასხვა წლებში მუშაობდა „გორვაჭრობის“ სისტემაში და სხვა სავაჭრო ორგანიზაციებში თავისი სპეციალობის შესაბამის თანამდებობებზე.

გადიოდა წლები შრომასა და ოჯახზე ზრუნვაში. ანზორის მხარში ედგა ენერგიული და გამრჯე მეუღლე, ქალბატონი იზო სადალაშვილი (ამჟამად პენსიონერი). მათ გაზარდეს სამი შვილი: შურიკა (ტრაგიკულად დაიღუპა ავტოავარიაში), დავითი (გააგრძელა მამის პროფესია) და ეთერი (ექიმი).

როგორც ახლობლები და ნაცნობები იხსენებენ, ანზორისა და იზოს ოჯახი იყო სტუმართმოყვარე, გამორჩეული შრომითა და ადამიანური სითბოთი. იმასაც ხაზს უსვამენ, რომ ანზორი, მიუხედავად დიდი შრომითი დატვირთვისა, ყოველთვის პოულობდა დროს საიმისოდ, რომ სათანადო ყურადღება დაეთმო ყველასთვის და მაქსიმალურად ამოსდგომოდა მხარში მათ, ვისაც რაიმე დახმარება სჭირდებოდა. ამიტომ უყვარდა გორის საზოგადოებას ბატონი ანზორი, პატივს სცემდა მას და კეთილ სიტყვას არ იშურებდა მისი მისამართით.

ნადირობაც ძალიან ჰყვარებია ანზორ გიორგაძეს და არაერთი საინტერესო ამბავიც გადახდომია ტყე-ღრეში აზარტულად მოხეტიალე მონადირეს.

ანზორ გიორგაძემ ერთ-ერთმა პირველმა გახსნა გორში ე.წ. საკომისიო მაღაზია (გასული საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისში).

ხალხი ბუზივით ეხვეოდა, მაშინ ჯერ კიდევ უცნაურ და

საინტერესო სიახლეს. მაღაზიას ბევრი მუშტარი ჰყავდა და ბევრი შურიანი თვალიც ბოდმით აკვირდებოდა ანზორის წარმატებულ საქმიანობას. კეთილისმსურველებიც ბევრი იყვნენ და ავისმლომელებიც. გამოჩნდნენ ისეთებიც, რომლებმაც სხვისი ნაამაგარისა და ნაოფლარის მითვისება ჩაიფიქრეს. ყაჩაღური თავდასხმისას გაწეული წინააღმდეგობის დროს დაიღუპა ანზორ გიორგაძე, კაცი მეურნე, მშრომელი, კარგი მეოჯახე და ყველასათვის საყვარელი მოქალაქე. ეს ტრაგედია თავს დაატყდა გიორგაძეების ოჯახს 1992 წელს.

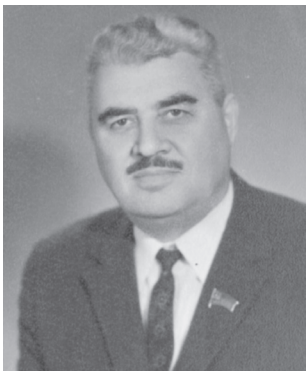
მაშინ პირველი საკომისიო მაღაზიის გახსნა ანზორის ნოვატორულ ნიჭზე მიუთითებს. იგი, როგორც ვაჭრობის დარგის სპეციალისტი, ჩანს, რომ კარგად გრძნობდა მსგავსი საქმიანობის პერსპექტივას. და კიდევ: სიახლის ძებნაში მოწადინებულს, საკუთარი სახლის სარდაფი დიდ აუზად გადაუკეთებია და თეზი (სარეწაო) მოუმრავლებია.

მოუსვენარი შემოქმედი ყოფილა “ჭანჭურაანთ ბიჭების“ ერთ-ერთი ბიჭი, ანზორ გიორგაძე. ყოფილაო ახლა ასე ვამბობთ, რადგან 15 წლის წინ, გორის კვერნაქის სასაფლაოზე ჰპოვა სამუდამო სასუფეველი ყაჩაღური თავდასხმის უდანაშაულო მსხვერპლმა.

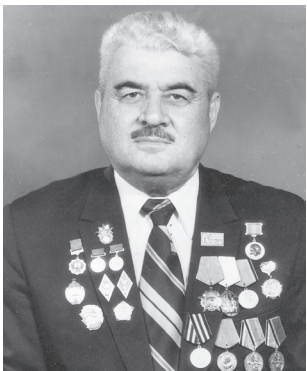
სიცოცხლე კი გრძელდება და ღმერთისგან გაკვალული გზით მიედინება. ამ გზას მიჰყვება ანზორ („ჭანჭურას ბიჭი“) გიორგაძის შთამომავლობა. ღმერთმა მშვიდობით ატაროს.

ბოცირიძე ბაბრატი

იგი ახლა 90 წლის იქნებოდა. კაცი მატიანე. ბევრი რამ იცოდა ბაგრატ ბოცირიძემ მე-20 საუკუნის გორისა და მისი მოსახლეობის შესახებ. რას აღარ ნახავდით მის პირად საოჯახო არქივში: მე-20 საუკუნის დასაწყისში გამოშვებულ გაზეთებს თუ ჟურნალებს, თეატრალურ თუ საცირკო წარმოდგენების აფიშებს, საკონცერტო თუ სხვა საზეიმო წარმოდგენებზე დასასწრები ბილეთების ნიმუშებს, იმდროინდელი დეკორატიული მეცნიერების, მსახიობების, სპორტსმენების, ქველმოქმედების, სამხედრო პირების, ავრონომების თუ ტრაქტორისტების მოშაფო-მოყავისფრო ფოტოსურათებს და მრავალ სხვა საინტერესოს და მართლაც ისტორიულს. ჟურნალ-გაზეთებიდან ამონაწერებს ხომ ათეულობით ალბომი აქვს შევსებული.

გორელები ხშირად აკითხავდნენ ბატონ ბაგრატს სახლში, როცა საჭირო იყო ამათუიმ მოვლენის ან პიროვნების შესახებ დეტალური ინფორმაციის მიღება და ისიც უანგაროდ და დიდი რუღუნებით გასცემდა ყოველივეს, რაც მის ხელთ იყო. ემაყებოდა ისტორიის არდავიწყება, მითუმეტეს თუ საქმე ჰქონდა ახალგაზრდებთან, რომელთათვისაც საუკუნოვანი სიძველეები ნაწილობრივ ბურუსით იყო მოცული. დაუღალავი შრომით იძენდა და სიამოვნებით გასცემდა უმდიდრეს და უიშვიათეს ინფორმაციას ყველასა და ყოველის შესახებ, რაც მისი მხედველობისა და გონების არეალში იყრიდა თავს.

საინტერესო პიროვნება იყო ბატონი ბაგრატი: უღამაზესი გარეგნობის, მაღალი და მხრებგაშლილი, საოცრად მიმზიდველი პირსახით, დინჯადმოსაუბრე, კეთილსაღმისანი და შრომისმოყვარე.

ბაგრატ საბას ძე გოცირიძე დაიბადა 1917 წლის 3 ნოემბერს ონის მაზრაში.

მისი მამა (საბა) იყო ხაბაზი, ხოლო დედა – დიასახლისი.

ბაგრატი სწავლობდა: გორის პედაგოგიურ ტექნიკუმთან არსებულ ე.წ. სანიმუშო ოთხწლედში, გორის პირველ საშუალო სკოლაში (საქარსნო-საფაბრიკო სკოლა), პოლიტექნიკურ ათწლედში, გორის ორწლიან პედაგოგიურ სასწავლებელში, თბილისის პუშკინის სახელობის პედაგოგიურ ინსტიტუტში (ისტორიის სპეციალობით) და საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში (მებაღე-მევენახეობის სპეციალობით).

სწავლის პარალელურად ახალგაზრდა ბაგრატი მუშაობდა პიონერხელმძღვანელად, ფიზკულტურის მასწავლებლად, უფროსპიონერხელმძღვანელად, გორის რაიკომის პიონერთა განყოფილების ინსტრუქტორად, სოფელ ატენის (გორის რაიონი) პიონერთა სარაიონო ბანაკის უფროს პიონერხელმძღვანელად და სოფელ მერეთის პიონერთა ბანაკის უფროსად, გორის თეატრის მსახიობად (1937-40 წ.წ.) და გორის პიონერთა სახლის

დრამატიული წრის ხელმძღვანელად.

ამასობაში დადგა ჟამი სამშობლოს წინაშე სამხედრო ვალდებულების აღსრულებისა და ბაგრატ გოცირიძეც, ასეულათასობით ახალგაზრდასთან ერთად, ჩადგა სამშობლოს დამცველთა რიგებში.

სამი წელი იბრძოდა ბატონი ბაგრატი გერმანელ ფაშისტთა წინააღმდეგ. იბრძოდა ვაჟაკური შემართებით, რაზედაც მეტყველებს საბრძოლო ორდენებისა და მედლების სიმრავლე. სამწუხაროდ, მძიმე ჭრილობის გამო იგი მიიხიწეს ბრძოლისუუნაროდ და დააბრუნეს მშობლიურ გორში. ბაგრატ გოცირიძისათვის დაიწყო შრომითი მოღვაწეობის მეორე პერიოდი: სამხედრო ხელმძღვანელი, სამხედრო საქმისა და ისტორიის მასწავლებელი (გორის საშუალო და მუშა-ახალგაზრდობის სკოლებში), სამხატვრო სტუდიაში და საბავშვო თეატრში, გორის ვაჟთა პირველი საშუალო სკოლის პირველადი პარტიული ორგანიზაციის მდივანი, რაიკომის მდივანი სამხედრო საქმეში, ბიუროს წევრი, პროპაგანდისა და აგიტაციის განყოფილების გამგე, კულტურის განყოფილების გამგე, გორის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის დირექტორი, გორის რაიკომის მდივანი, შემდეგ მეორე მდივანი და გორის რაიონის საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე და ა.შ.

1973 წლიდან ბაგრატ გოცირიძე იყო რესპუბლიკური მნიშვნელობის პერსონალური პენსიონერი, მაგრამ მაინც განაგრძობდა აქტიურ მუშაობას – წლების განმავლობაში იყო საბჭოთა მეურნეობისა თუ სამშენებლო ტრესტების გაერთიანებული პროფკავშირების თავმჯდომარე. რამდენჯერმე იყო საქართველოს უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი და პარტიის ყრილობების დელეგატი, საზოგადოება „ცოდნის“ განყოფილების მდივანი, ქ. გორის სამოქალაქო თავდაცვის შტაბის უფროსი და ა.შ.

აი, ასეთი ხანგრძლივი, საინტერესო და მრავალფეროვანი შრომითი გზა ჰქონდა ბატონ ბაგრატს. დიდი ცოდნისა და გამოცდილების პატრონი გახლდათ ბაგრატ გოცირიძე, რამაც თავისი სამართლიანი ასახვა ჰპოვა მის ასეულობით პუბლიცისტურ წერილში, ათეულობით წიგნში და ნარკვევში. მის კალამს ეკუთვნის წიგნები „აღექსანდრე ნადირაძე“, „აღექსანდრე ოქროპირიძე“, „კირიონ II და დეონიდე“ და ნარკვევები გამოჩენილ ავითონიანერ ქართველიშვილზე, დიმიტრი შალიკაშვილზე (ოთარის და ჯონის მამა), მ. მამარდაშვილზე, იაკობ გოგუბაშვილზე, ნ. ლომოურზე, ა. ფურცელაძეზე, დ. ამილახვარზე

და მრავალ სხვაზე. ბევრი საგაზეთო წერილი აქვს მიძღვნილი 1924-25 და 1937-38 წლებში საბჭოთა კავშირში მიმდინარე პოლიტიკური რეპრესიებისადმი, გორის სახელმწიფო თეატრისადმი და გორელი მეცნიერების, სამეურნეო მუშაკების, პედაგოგებისა და სხვა პროფესიის მოწინავე და სახელოვანი მოღვაწეებისადმი. ყველას ჩამოთვლა მართლაც ძნელია – იმდენად ვრცელი და მრავალფეროვანია ბატონი ბაგრატის კალმით ნაღვაწი.

ბაგრატ გოცირიძე იყო ქ. გორისა და ქ. რამენსკოეს საპატიო მოქალაქე. მიღებული აქვს შემდეგი ჯილდოები: ოქტომბრის რევოლუციის და სამამულო ომის I ხარისხის, „საპატიო ნიშნის“ ორდენები 18 მედალი, უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელი, სახალხო მეურნეობის გამოფენების ოქროს და ვერცხლის მედლები, მრავალი დიპლომი და სიგელი, მე-18 და 43-ე არმიების საპატიო ნიშნები და მრავალი სხვა.

ბევრი რამის გადატანა ფურცლებზე ვეღარ მოასწრო ბატონმა ბაგრატ გოცირიძემ. იგი თავისი ავტობიოგრაფიის დამატებაში (1995 წ.) წერს, რომ აპირებს გამოსცეს წიგნები: „გორის მაზრა“, „გორელები მეორე მსოფლიო ომში“, „გორის რაიონის მეურნეობა და მრეწველობა“, „გორი მე-20 საუკუნეში“ და მრავალი სხვა.

სამწუხაროდ, ბევრი რამ გამოსაქვეყნებელი დარჩა ბატონ ბაგრატს. იმედს ვიტოვებთ, რომ ბაგრატ გოცირიძის უმდიდრესი პირადი არქივი არ დარჩება სპეციალისტების ყურადღების მიღმა.

გოცირიძე როლანდი („ლონდია“)

გასული საუკუნის 60-იანი წლების მიწურულს გორის ფეხბურთელთა და კალათბურთელთა გუნდებს შეემატა კიდევ ერთი ნიჭიერი სპორტსმენი როლანდი გოცირიძე, რომელმაც წლების განმავლობაში გარკვეული წვლილი შეიტანა ქალაქის სპორტსმენთა წარმატებებში. თუმცა, უნდა ითქვას, რომ როლანდისთვის (ლონდიაკასათვის) სპორტის ესათუის სახეობა არ გახლდათ მისი მთავარი ცხოვრებისეული მოწოდება. იგი იყო სულითა და ხორციით ინჟინერი. ქ. გორის №2 საშუალო

სკოლის დამთავრების შემდეგ, როლანდი დაამთავრა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტი მეტყევე-ინჟინერის კვალიფიკაციით, ხოლო შემდეგ ქ. გორის ჩკალოვის სახელობის სამშენებლო ინსტიტუტი ინჟინერ-მშენებლის კვალიფიკაციით. მისი შრომითი მოღვაწეობა სწორედ ამ სფეროებში წარიმართა.

საქმის ცოდნითა და რუდუნებით ირჯებოდა სხვადასხვა ორგანიზაციაში და სხვადასხვა თანამდებობაზე. მუშაობდა გორის ხის გადამამუშავებელი ქარხნის ჯერ მთავარ ინჟინრად, მერე კი მის დირექტორად.

როლანდ გოცირიძე აქტიურ საზოგადოებრივ მოღვაწეობასაც ეწეოდა – იგი ჯერ პროპაგანდისტად შეარჩიეს, შემდეგ კი მიანდეს პირველადი პარტიული ორგანიზაციის მდივნის საპატიო მისია. უნდა აღინიშნოს, რომ როლანდ გოცირიძე ერთნაირი წარმატებით ართმევდა თავს მის წინ დასახულ სამეურნეო თუ საზოგადოებრივ დავალებებს და ნაყოფიერი შრომითი მოღვაწეობისთვის არაერთხელ დაიმსახურა ჯილდოები, საპატიო სიგელები და მადლობები.

იმაგდროულად ცხოვრება მისგან მოითხოვდა უმნიშვნელოვანესი ნაბიჯის გადადგმას – ოჯახის შექმნას და როლანდიმ თავისი ცხოვრების თანამგზავრად შეარჩია ქალბატონი მანანა და მალე მეგობარ-ნაცნობებმა და ნათესავებმა იხეიძეს ახალი ოჯახის შექმნა (1982 წ.).

ცხოვრება თავისი გზით მიდიოდა. მეუღლის და მამის როლში როლანდი მთელი თავისი არსებით ჩაეფლო და ვერავინ წარმოიდგენდა თუ ახალგაზრდა ოჯახის ბედნიერება მეტად ხანმოკლე გამოდგებოდა.

1988 წლის 30 იანვარს, 42 წლის ასაკში მოულოდნელად გარდაიცვალა როლანდ გოცირიძე. ვერ მოასწრო სრული ბედნიერებით თრობა და დასახული მიზნების აღსრულება. დაქვრივდა ქალბატონი მანანა, დაობლდა ორი ბოკვერი გიორგი და დავითი. მარტოხელა დედამ შეასრულა მეუღლის საფლავთან დადებული ფიცი და გამოზარდა ორი შესანიშნავი ვაჟკაცი. გიორგი (უფროსი ვაჟი) პროფესიით იურისტი და ამჟამად მუშაობს საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატში. დავითი კი სამეურნეო მოღვაწეობას ეწევა მშობლიურ ქალაქ გორში.

როგორც როლანდ გოცირიძის მეგობრები იხსენებენ, იგი ყოფილა მეტად გულჩვილი და რბილი ხასიათის პიროვნება. არასდროს იკეტებოდა საკუთარ თავში და ცდილობდა რაც შეიძლება

მეტი ნაცნობი და ახლობელი ჰყოლოდა. არ უჭირდა საერთო ენის გამონახვა არც დიდთან და არც პატარასთან. დიდ სიამოვნებას ანიჭებდა მეგობრებთან ერთად მადლიან ქართულ სუფრასთან მოღვება. დინჯი და მოზომილი ნაბიჯებით სიარული უყვარდა გორის ქუჩებში და კეთილ სალამსაც ვერავინ ასწრებდა. მან ღირსეულად დაიმსახურა გორელების პატივისცემა და ხსოვნა.

თავაქალოვი კარლო

კარლო მიხეილის ძე თავაქალოვი იყო დეაწლმოსილი სამეურნეო მუშაკი, რომელმაც მნიშვნელოვანი კვალი დატოვა ქეორის განაშენიანებისა და თბომეურნეობის სრულყოფის საშვილიშვილო საქმეში.

კარლო თავაქალოვი დაიბადა 1929 წლის 28 აგვისტოს ქეორში, მოსამსახურის ოჯახში. 9 წლისაც არ იყო, როდესაც მისი მამა, მიხეილ თავაქალოვი (ქალაქის ფინანსური განყოფილების გამგე) მოხვდა რეპრესირებულთა სიაში. კარლოს დედა ქალბატონი ნატალია ჩარექოვი იყო ბანკის უფროსი მოღარე.

მარჩენალის გადასახლების შემდეგ ძალიან გაუჭირდა თავაქალოვების ოჯახს და კარლომაც გადაწყვიტა რაც შეიძლება მოკლე გზით და სწრაფად მიეღო რაიმე პროფესია, რათა თავისი შრომით მხარში ამოსდგომოდა ოჯახს და ეზრუნა თავის უმცროს დასა და ძმაზე. ბატონმა კარლომ დაამთავრა გორის მერსკოლის რვა კლასი, სწავლა გააგრძელა ქ. თბილისის სამშენებლო ტექნიკუმში, რომლის დამთავრების შემდეგ სამუშაოდ გააგზავნეს უკრაინაში (ქელვოვში) ერთ-ერთ მშენებარე ობიექტზე.

პროფესიონალი მშენებლები მალე გორში გახდნენ საჭირო და კარლომაც მოაკითხა მშობლიურ ქალაქს. ამ დროისთვის გორში მიმდინარეობდა მთავარი პროსპექტის (სტალინის ქუჩის) მშენე-

ბლობა და კეთილმოწყობა. აღნიშნულ პროცესში აქტიურად ჩაება უკვე გამოცდილი კარლო თავაქალოვი, როგორც საცხოვრებელი კორპუსების მშენებლობის მთავარი ზედამხედველი.

მომდევნო წლებში ბატონი კარლო მუშაობდა ქალაქის სარემონტო კანტორის მთ. ინჟინრად, თავისი ინიციატივით ჩამოყალიბებული ქალაქის თბომეურნეობის სისტემის ხელმძღვანელოდ, სასტუმრო „ინტურისტის“ მთავარ ინჟინრად, სამშენებლო კოოპერატივის უფროსად და ა.შ.

რომ იტყვიან, მუხლმოუხრელი მუშაობა იცოდა კარლო თავაქალოვმა; დღისით თუ ღამით ჩართული იყო შრომის რიტმში და სხვებსაც აძლევდა საქმისადმი ერთგულ და უანგარო დამოკიდებულების მაგალითს.

ბატონი კარლო არაფერს იშურებდა თავისი უმცროსი დისა და ძმისათვის – უპატრონა, მიაღებინა განათლება, დააფრთიანა და დააკვალიანა. არც კვალიფიკაციის ამაღლება ავიწყებოდა კარლო თავაქალოვს და დაუსწრებლოდ დაამთავრა საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სამშენებლო ფაკულტეტი.

საქმისადმი მის ერთგულებაზე და თავდადებაზე მეტყველებს ერთი ასეთი ფაქტი. 1971 წელს ხანძარი გაჩნდა თბომეურნეობის ცენტრალურ საქვაბეში. ხანძარმა მიიღო კატასტროფული მასშტაბები. მომსახურე პერსონალი და ახლომდებარე ბინების მაცხოვრებლები პანიკამ მოიცვა. კარლო თავაქალოვი, ყოველგვარი თავდაცვითი ტექნიკური საშუალებების გარეშე შევარდა გამძვინვარებულ ცეცხლში და სათითაოდ გამოჰყავდა იქიდან გონებადაკარგული ცეცხლფარაშები და თან ცდილობდა ხანძრის ჩაქრობას. როგორც ჩაძირვისთვის განწირული გემიდან, როცა კაპიტანი ყველაზე ბოლოს შეველის თავს (თუ უშველა), ისე კარლომ ყველაზე ბოლომ მიატოვა აღმოდებული საქვაბე და ყველაზე უფრო მძიმე დამწვრობები მიიღო. ასეთი იყო ბატონი კარლო და ასეთად ემახსოვრებათ გორელებს.

კარლოს შთამომავლობას შეუძლია სიამაყით იაროს ქალაქში, სადაც ბევრ შენობა-ნაგებობას თუ სხვა სამეურნეო ობიექტს კვლავაც ატყვია კარლოს დეაწლ-მადლიანი ინჟინრული აზროვნების წარუშლელი კვალი.

კარლო თავაქალოვი გახლდათ შრომის ვეტერანი და რამდენიმე მედლის კავალერი. გარდაიცვალა 2002 წლის 12 ივლისს.

ქ. გორში დღეს ცხოვრობს და მოღვაწეობს ბატონი კარლოს ქალიშვილი, ქალბატონი მარინე, რომელიც უზრდის ქვეყანას ორ შვილს.

კარაპეტიანი ზავენი (ჟორა)

2007 წლის ადრიანი გაზაფხული მოუშუშებელი ტკივილის მომტანი აღმოჩნდა კარაპეტიალების დიდი ოჯახისათვის. ხანგრძლივი და მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ზავენ (ჟორა) ბაგრატიის ძე კარაპეტიანი.

„ხალხის გაზეთის“ 2007 წლის აპრილის ნომერში ვკუთხულობთ: „ორმოცი მწუხარებით საესე დღე გავიდა, რაც ჩვენგან წავიდა საქართველოზე უზომოდ შეყვარებული, საქართველოს რესპუბლიკის დამსახურებული მშენებელი-ინჟინერი, სამამულო ომის ვეტერანი ბატონი ჟორა ბაგრატიის ძე კარაპეტიანი. იგი იყო სიკეთით საესე ადამიანი...“

ღიას, ბატონი ზავენი (ჟორა, გიორგი) იყო დიდი მშენებელი, ამ სიტყვის პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობითაც. მისი აქტიური მონაწილეობით და ხელმძღვანელობით აშენებული ობიექტების არასრული ჩამონათვალიც კი საკმარისია, რათა წარმოვიდგინოთ მისი სამეურნეო მოღვაწეობის მასშ-

ტაბები: სასტუმრო „ინტურისტი“, კავშირგაბმულობის სახლი, ბამბეულის ქსოვილების კომბინატის მეორე რიგი, საკონსერვო ქარხანა, სურამის მინის ქარხანა, წისქვილკომბინატი, მაცივარკომბინატი, ბორჯომის №2 ჩამომსხმელი ქარხანა, ხაშურის გალანტერიის კომბინატი, ბიჭვინთის დასასვენებელი კომპლექსის №6 კორპუსი, მრავალი საცხოვრებელი ბინა, სკოლა, საბავშვო ბაღი და სხვა.

ზავენ (ჟორა) კარაპეტიანი დაიბადა 1922 წლის 24 მაისს. ცხრამეტი წლის იყო, როდესაც ენერგიული სწავლის შედეგად დაეუფლა უმაღლესი პოლიტექნიკური განათლების დიპლომს. შემდეგ კი დაიწყო მეორე მსოფლიო ომი და ბატონი ზავენის ცხოვრებაშიც დადგა მნიშვნელოვანი პრობლემების გადაწყვეტის პერიოდი.

რთული და იმავდროულად საინტერესო და მრავლისმეტყველი სიცოცხლე ჰქონდა ბატონ ზავენს. სწავლით, ბრძოლითა და შრომით იკვლევდა გზას და აკი დამსახურებულად მიადწია კიდევ საზოგადოებისგან, კოლეგებისგან და ახლობელ-ნათესავებისგან ღირსეულ აღიარებას და პატივისცემას, როგორც მეომარმა, წარმატებულმა მეურნემ, აღმშენებელმა, საზოგადო მოღვაწემ, თავდადებულმა მეოჯახემ, დიდი სითბოთი გამორჩეულმა მეუღლემ, მამამ და პაპამ. საყოველთაო აღიარება მხოლოდ რჩეულთა ხვედრია და იგი შედეგია ხანგრძლივი და რთული შრომითი მოღვაწეობისა, როდესაც თანდათანობით ივსება ინტელექტუალური განათლებისა და მრავალმხრივი გამოცდილების სიბრძნისეული სკივრი.

ბატონმა ზავენმა (ჟორამ) ნაბიჯ-ნაბიჯ გაიარა გზა რიგითი მსახველიდან სამმართველოს უფროსისა და კომბინატის დირექტორის თანამდებობამდე.

ბატონი ზავენი იყო მაღალი დონის სპეციალისტი, რომელიც თავის გვერდით ზრდიდა მომავალ ახალგაზრდა მშენებლებს, ასწავლიდა მათ სამშენებლო ტექნოლოგიებში დანერგილ სიახლეებს, თავისი პირადი მაგალითით უმტკიცებდა ადამიანებისადმი კეთილი და უანგარო დამოკიდებულების აუცილებლობას და ყოველდღიურ ცხოვრებაში (შინ თუ გარეთ) სინდისიერებისა და სამართლიანობის პრიორიტეტულობას.

განსაკუთრებული სითბოთი და მაღალი ადამიანური კონდიციებით იყო ბატონი ზავენი მისაბაძი ოჯახთან დამოკიდებულობაში. არავის ახსოვს მისი ხმამაღალი სიტყვა ან უადგილო და უმიზეზო ჭირვეულობა. ყოველთვის გახლდათ თავმდაბალი, კულტურული, მზრუნველი კაცის ბუნებით, განათლებული და მომთხოვნი როგორც საკუთარი პერსონის, ისე სხვათა მიმართ. როგორც ყოფილ სამხედრო პიროვნებას, სისხლხორცში ჰქონდა გამჯდარი სიზუსტე და პუნქტუალობა, ყოველი წუთის რაციონალური გამოყენება, საქმისადმი მაღალი პასუხისმგებლობა.

ბატონი ზავენის საბრძოლო, სამეურნეო თუ საზოგადოებრივი მოღვაწეობა აღინიშნა მრავალი ორდენით, მედლით, დიპლომით და ა.შ.

იგი ეკუთვნოდა იმ თაობას, რომლისთვისაც უმთავრესი იყო სამშობლოს უანგარო მსახურება, კეთილსინდისიერება და დაუღალავი შრომა.

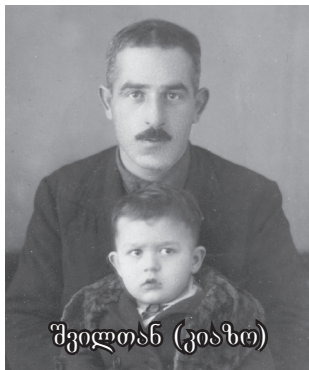
მიუხედავად დიდი შრომითი დატვირთვებისა, ბატონი ზავენი

მაინც ახერხებდა ვიწრო წრეში თავის ახლობელ-მეგობრებთან შეხვედრებს სახეიმო და საიუბილეო დღესასწაულებზე. ტკბილი და საინტერესო საუბარი იცოდა და არც ჯანსაღი იუმორი იყო მისთვის „უცხო ხილი“.

ბატონმა ზავენმა თავის უერთგულეს და უსაყვარლეს მეუღლესთან, ქალბატონ თინა კახნიაშვილთან ერთად აღზარდა ოთხი ერთმანეთზე საუკეთესო შვილი (მარიეტა, ვასილი, გოგი, ვალერი), რომლებმაც, თავის მხრივ, შექმნეს ოჯახები და ახლა ამჟამად დააბიჯებენ იმ ქალაქებისა და დასახლებული პუნქტების ქუჩებში, სადაც ბევრ შენობა-ნაგებობას ნათლად ატყვია მათი მამის ნაფიქრალისა და ნამოღვაწარის ღირსეული კვალი. შვიდი შვილიშვილი მიჰყვება ბატონი ზავენის მიერ გაკვალულ სასიკეთო გზებს და მის მიერ სათაყვანებელ მცნებებს: სწავლა, შრომა, თავდადება და სიყვარული.

კვერნაქის სასაფლაოზე განისვენებს საქართველოს ტექნიკური ინტელიგენციის ერთ-ერთი თვალსაჩინო წარმომადგენელი. მის საფლავზე ვერასდროს გაიხარებს ეკალ-ბარდი.

კიკაბიძე თეოფილე

შვილთან (კიკაბიძე)

შვილიშვილთან (ზაზა)

„ხალხის გაზეთის“ 2005 წლის დეკემბრის ერთ-ერთ ნომერში გამოქვეყნდა წერილი სათაურით „გულუხეთელი არსენა“. გთავაზობთ პატარა ამონარიდს ამ მასალიდან: „გულუხეთი ერთი პატარა და ღამაზი სოფელია აბაშის რაიონში, მშრომელი ხალხით, საამაყო ისტორიული ადგილებით, თვითმყოფადი ტრადიციებით, უკეთესი მომავლის რწმენით და რაღათქმაუნდა საინტერესო წარსულით“.

სწორედ ამ სოფელში იღებს საწყისებს თეოფილე კიკაბიძის ცხოვრება.

საწუთროს მუდმივადმბრუნავმა ბორბალმა შიდა ქართლში (კერძოდ გორის რაიონში) გადმოისროლა დასამკვიდრებლად კიკაბიძეების შთამომავალთა ზოგიერთი წარმომადგენელი, მათ შორის თეოფილე კიკაბიძე და ამირან კიკაბიძე (გორის ყოფილი სამხედრო კომისარი. დაიღუპა აფხაზეთში მიმდინარე საომარი ოპერაციების დროს, 1993 წელს).

თეოფილე კიკაბიძე დაიბადა 1910 წელს არსენა კიკაბიძისა და ნინო მიმინოშვილის მრავალშვილიან (შვიდი ვაჟიშვილი და ორი ქალიშვილი) ოჯახში.

საშუალო განათლება მიიღო მშობლიურ რაიონში და შემდეგ უმაღლესი განათლების დასაუფლებლად ეწვია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს, რომლის დამთავრების შემდეგაც, უკვე დიპლომირებული სპეციალისტი (სავაჭრო ეკონომიკა) სამუშაოდ გაანაწილეს ქ. გორში და ჩააბარეს მეტად საპასუხისმგებლო სფეროს („გორვაჭრობა“) ხელმძღვანელობა.

ჯერ კიდევ მეორე მსოფლიო ომის წინაპერიოდში ჩამოყალიბდა ბატონი თეოფილე გამოცდილ სამეურნეო მუშაკად. წარმატებებს მიაღწია რაიკავშირის თავმჯდომარედ მუშაობის დროსაც. ომის წლებში საბრძოლო პერიოდებზე ნაკლები სიძნელეებით როდი გამოირჩეოდა სამეურნეო ფრონტი: მუდმივი დაძაბულობა, არანორმირებული სამუშაო დღე, სავაჭრისა და ტრანსპორტის ნაკლებობა, უშუქობა, შიმშილი, სიცივე, სამუშაო ძალის დეფიციტი და ა.შ. აი, ასეთ პირობებში ხელმძღვანელობდა ბატონი თეოფილე სამეურნეო ფრონტის ამათუიმ უბანს და მის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ წარმატებით გაართვა თავი ხელისუფლების მიერ დასმულ ამოცანებს.

ომის შემდგომ პერიოდში განსაკუთრებით ნაყოფიერი იყო ბატონი თეოფილეს შრომითი მოღვაწეობა (მუშაობდა კასპის რაიკავშირში, გორის დამზადების სამმართველოში და სხვა) და სამართლიანადაც გახდა მრავალი სამთავრობო ჯილდოს (შრომის წითელი დროშის ორდენი, სოცშეჯიბრში გამარჯვებულის მედალი, საპატიო სიგელები და დიპლომები, ფულადი პრემიები და მადლობები) კავალერი.

შრომისმოყვარე ოჯახი შექმნა ბატონმა თეოფილემ საყვარელ მეუღლესთან, მარიამ აბრამიასთან ერთად. ქალბატონი მარიამი გახლდათ ინტელიგენციის საუკეთესო წარმომადგენელი.

ლი, ფლობდა უმნიშვნელოვანეს და ურთულეს პროფესიას, რასაც პედაგოგობა ეწოდება. წლების განმავლობაში მუშაობდა სოფელ სკრაში.

მეზობლები და ნაცნობები კეთილი სიტყვებით იგონებენ ბატონ თეოფილეს. ხაზს უსვამენ მის თავმდაბლობას, შრომისმოყვარეობას, ოჯახზე და შთამომავლობაზე განსაკუთრებულ ზრუნვას, საქმისადმი პროფესიონალურ და უანგარო დამოკიდებულებას.

ბატონმა თეოფილემ და ქალბატონმა მარიაშმა აღზარდეს ორი შვილი – კიახო და ლეილა.

თეოფილე კიკაბიძე გარდაიცვალა 1970 წელს შემოქმედებითი ძალების აღზევების პერიოდში, მაშინ როდესაც ყველაზე მეტად სჭირდებოდა მის შვილებსა და შვილიშვილებს.

დაე, არ მოჰკლებოდეს, გორის კვერნაქის სასაფლაოს სამუდამო განსასვენებელში დამკვიდრებულ ბატონ თეოფილეს, შვილებისა და შვილიშვილების (ზაზა და გიორგი კიკაბიძეები, ზურაბი და ხათუნა როსებაშვილები) მზრუნველობა და წმინდა სანთლის ფარფატი.

კიკნაძე ვლადიმერი

თითქმის 35 წლის განმავლობაში ხელმძღვანელობდა ვლადიმერ კიკნაძე 28-ე საგზაო საექსპლუატაციო უბანს (ნატახტარის რიკოთის გადასასვლელი. დაახლოებით 150 კილომეტრი).

გასული საუკუნის 30-იანი წლების ბოლოს მიიპყრო ყურადღება გზების მშენებლობის ახალგაზრდა და ნიჭიერმა სპეციალისტმა ვლადიმერ კიკნაძემ, მაგრამ მის პროფესიონალურ

აღმასვლას დროებით წინ აღუდგა მეორე მსოფლიო ომი და მანაც სამომავლოდ გადადო იმ დიდი ამოცანების გადაწყვეტა, რაზედაც ბავშვობიდანვე ოცნებობდა.

როგორც ყველა ჭეშმარიტი ვაჟკაცი, ბატონი ვლადიმერიც თავამოდებით იბრძოდა ქვეყნის სასიკეთოდ გერმანელი ფაშისტების წინააღმდეგ და ვალდობლივ დაუბრუნდა მშობლიურ გორს.

ვლადიმერ კიკნაძე დაიბადა სოფელ ჩხერში 1907 წლის 10 ივლისს. საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ ვლადიმერმა სწავლა განაგრძო ამიერკავკასიის გზათა მიმოსვლის ინჟინერთა ინსტიტუტში.

დიპლომირებულმა ინჟინერმა ომში წასვლამდე მიიღო შრომითი ნათლობა ზემო სვანეთის გზის მშენებლობაზე, შემდეგ კი 742-ე საგზაო უბანზე (უფროსად).

მისი საბრძოლო და შრომითი ბიოგრაფია მდიდარია საინტერესო მოვლენებით. იყო დიდი წარმატებებიც და დასანანი ხელმოცარულობაც; საკუთარი ქვეყნისადმი სიყვარული ბატონმა ვლადიმერმა არაერთხელ დაამტკიცა თავდადებული ბრძოლითა და შრომით როგორც საომარი ბატალიების დროს, ისე სამეურნეო-აღმშენებლობით ფრონტზე. ნათქვამის დასადასტურებლად მის მიერ დამსახურებული სამთავრობო ჯილდოების მცირედი ჩამონათვალიც კმარა: შრომის წითელი დროშის ორი ორდენი, მედალი გერმანიის ფაშიზმზე გამარჯვებისათვის, საიუბილეო მედლები მეორე მსოფლიო ომში გამარჯვების 30 წლისთავისათვის, მედლები შრომითი წამატებებისათვის და შრომის ვეტერანის მედალი, რესპუბლიკის დამსახურებული ინჟინერის და მოწინავე რაციონალიზატორის საპატიო წოდებები (შექმნა რკინიგზის ლიანდაგებისა და საერთოდ საავტომობილო გზების თოვლის ნამქერებისაგან დასაცავი ფარების დამზადების მარტივი და ეფექტური მოწყობილობა). ვერცხლის მედალი სახალხო მეურნეობის მიღწევათა გამოფენაზე (ქ. მოსკოვი), მრავალი საპატიო სიგელი, დიპლომი და ფულადი პრემია და ა.შ.

ვლადიმერ კიკნაძის შრომითი მიღწევების შესახებ სისტემატურად იბეჭდებოდა წერილები სხვადასხვა ჟურნალ – გაზეთებ-

ГУИОСДОР
МВД СССР

КАРТотеКА ОБМЕНА ОПЫТОМ
ПОСТРОИТЕЛЬСТВА И ЭКСПЛУАТАЦИИ
АВТОМОБИЛЬНЫХ ДОРОГ

Серий-
ный
№ С-23

Проектирование, строительство,
ремонт и содержание автомоби-
льных дорог

№ 87
1962 г.

**МЕТАЛЛИЧЕСКИЙ СТАНОК ДЛЯ ИЗГОТОВЛЕНИЯ
ПЛИТОВЫХ ШИТОВ**
(Предложение инж. В. А. Кикнадзе)

Для массового изготовления синтетических шитов на до-
рогах на дорожных участках Грузинской ССР с 1950 года при-
меняется станок инж. В. А. Кикнадзе (фиг. 1), при помощи

Фиг. 1. Общий вид станка для изготовления синтетических
плитовых шитов на дорогах.

авторского изготовления шитов можно обходиться, а работу
можно производить даже неспециализированным рабочим.

ში („ზარია ვოსტოკა“, „კომუნისტი“, „გორი“, „გამარჯვება“ და სხვ.). ვლადიმერ კიკნაძე გახლდათ ის ადამიანი, რომელმაც პირველმა მიმართა წერილობით ცკ-ს მაშინდელ პირველ მდივანს ე. შვეარდნაძეს ნატახტარი – გორის გზის მონაკვეთის სრულმასშტაბიანი რეკონსტრუქციის (ორმხრივი მოძრაობით) აუცილებლობისა და მიზანშეწონილობის წინადადებით და როგორც უგანათლებულესმა და გამოცდილმა ინჟინერმა თან დაურთო მოკლე ეკონომიკური გაანგარიშება.

სამწუხაროდ ბატონი ვლადიმერის სიცოცხლეში ვერ მოხერხდა ამ ბრწყინვალე იდეის ბოლომდე რეალიზაცია. მშენებლობა (ორმხრივი გზის, შუაში გამყოფი მწვანე ზოლით) ახლაც მიმდინარეობს და ნაკლებად თუ იცის ვინმემ, რომ ამ დიდი სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის (ე.წ. „აბრეშუმის გზის“ ნაწილი) პროექტის სათავეებთან იდგა ბრძოლაში და შრომაში გამოწრთობილი, ინტელიგენციის ბრწყინვალე წარმომადგენელი ბატონი ვლადიმერ კიკნაძე.

ვლადიმერ კიკნაძეს მრავალჯერ გადაეცა სოცშეჯიბრში გამარჯვებულის როგორც საკავშირო ისე რესპუბლიკური გარდამავალი დროშები. იგი მრავალჯერ იყო არჩეული პარტიის გორის საქალაქო კომიტეტის წევრად, მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო საბჭოს დეპუტატად და კონფერენციებისა და ყრილობების დელეგატად.

გარეგნულად ახოვანი ტანისა და სანდომიანი შესახედაობის კაცი გახლდათ ბატონი ვლადიმერი. საოცრად თბილი დამოკიდებულება ჰქონდა ყველასთან. მისი უპირველესი სალოცავი ნიშანსვეტი კი გახლდათ ოჯახი, რომლის კეთილდღეობისთვისაც არაფერს იშურებდა. მიუხედავად ზოგიერთი ცხოვრებისეული უკუღმართობისა, ოთხივე შვილი გაზარდა შრომისმოყვარე, განათლებულ და სიკეთისმკეთებელ ადამიანებად, რომლებიც დღესაც ერთ მუშტად არიან შეკრულნი და ურთიერთ სიყვარულის ატმოსფეროში ზრდიან რვა შვილიშვილს პაპის სიყვარულისა და კეთილ საქმეთა უკვდავყოფისათვის.

სიძნელეებით და ერთი შეხედვით გადაულახავი პრობლემებით იყო დატვირთული ბატონი ვლადიმერის საბრძოლო, შრომითი და პირადი ოჯახური მშენებლობის ცხოვრებისეული გზა, მაგრამ იგი ვაჟკაცურად ართმევდა თავს სიძნელეებს; სიამოვნებას ჰგვირდა ეკლიანი ბარიერების გადალახვა, მკერდაზიდული ებრძოდა ყოველგვარ უწმინდურობას და უსამართ-

ლობას და უანგაროდ ემსახურებოდა საყვარელი სამშობლოს კეთილდღეობას.

ასეთად იცნობდნენ მას და ასეთად დაამახსოვრდათ. სამწუხაროდ, 1979 წელს ღვაწლმოსილი სამეურნეო, პარტიული და საზოგადო მოღვაწე ბატონი ვლადიმერ კიკნაძე გარდაიცვალა და მოუშუშებელი ტკივილი დატოვა ოჯახის წევრებისა და მრავალრიცხოვან ნაცნობ-მეგობართა გულეში.

წავიდა და სანუგეშოდ და საამაყოდ დატოვა სასახელო მონაგარი ოთხი შვილისა (დოდო – ექიმი, ომარი – ინჟინერი, ციცო – ინჟინერი, გურამი – ინჟინერი.) და რვა შვილიშვილის (მაია, ლადო, სოსო, ლელა, თინიკო, გიორგი, ნინიკო, თამუნა) სახით.

მადლიერი საზოგადოება არასდროს დაივიწყებს ბატონ ვლადიმერ კიკნაძის კაცური დიდებით მოსილ სახელს.

მსუბუქი ყოფილიყოს მისთვის კვერნაქის მიწა. ამ ამაღლებული ადგილიდან, კეთილმოსურნეს, შეუძლია დაინახოს მის მიერ გაკვალულ-აშენებული გზები.

კლიმიაშვილი ვაჟა

შინაგან საქმეთა უწყების სახელმწიფოებრივ ინსტიტუტს მუდამ ეკისრებოდა და დღესაც ევალება ქვეყნის აღმშენებლობის პროცესებში აქტიური მონაწილეობის მიღება.

ყოფილი საბჭოთა კავშირის ფორმირების პროცესის სხვადასხვა ეტაპზე (რევოლუციები, სამოქალაქო ომები, კოლექტივიზაცია, ინდუსტრიალიზაცია, პოლიტიკური რეპრესიები და ა.შ.) მილიციას ყოველთვის მძიმე ტვირთად აწვა ქურდობის, ყაჩაღობის, დიფერსიების, სპეკულაციის, პროსტიტუციის, კო-

რუფციის, ალკოჰოლიზმისა და სხვა სამართალდარღვევათა წინააღმდეგ ბრძოლის სიმძიმე. საზოგადოებამ მრავალი შემთხვევა იცის, თუ როგორ მონაწილეობდნენ მილიციის შენაერთები გარეშე მტრებთან წარმართულ საბრძოლო ოპერაციებშიც კი.

მილიციის (დღეს კი პოლიციის) უპირველესი ამოცანა ხალხის სამსახურში დგომაა და ამისთვის თითოეულმა თანამშრომელმა ყველაფერი უნდა გააკეთოს. თუმცა იყვნენ ისეთებიც, რომლებმაც თავისი უღირსი საქციელით ჩირქი მოსცხეს სისტემას და ხალხის რისხვაც დაიმსახურეს. საბედნიეროდ კი მილიციელთა უმრავლესობა კეთილსინდისიერად ემსახურებოდა ხალხს, სიცოცხლეს სწირავდა წესრიგის დასაცავად და ცხოვრების უსაფრთხო პირობების შესაქმნელად.

კუკარაჩაძემ (ნ. დუმბაძის რომანის გმირი) და მის შემდეგაც ქართულ მილიციას ყავდა და დღესაც (პოლიციას) ყავს თანამშრომელთა ისეთი უმრავლესობა, რომელიც მზადაა თავიც კი გაწიროს საზოგადოებრივი წესრიგისა და მოქალაქეთა სიცოცხლის დასაცავად. დღესაც ბევრი გვყავს პოლიციელი, რომელიც გამოირჩევა განათლებით, საქმისადმი ერთგულებით, პატიოსნებით, ობიექტურობით, მოქალაქეებისადმი კეთილგანწყობილი დამოკიდებულებით, სიმამაცითა და რაინდული ყოფაქცევით.

ყველა ეს ეპითეტი ახალგაზრდობაშივე სრულად მოირგო მილიციის აწვანსვენებულმა მუშაკმა, პოლკოვნიკმა ვაჟა კლიმიაშვილმა, რომელმაც ცხოვრების ურთულესი გზა ვაჟკაცურად გაიარა და თავისი წვლილი შეიტანა ქართული მილიციის (კერძოდ) და საზოგადოების (ზოგადად) მრავალ ჭირგადატანილ ისტორიაში.

ვაჟა კლიმიაშვილი დაიბადა 1934 წლის აგვისტოს ქარელის რაიონის სოფელ რუისში, ირაკლი და სათო კლიმიაშვილების მრავალშვილიან (ხუთი ვაჟიშვილი და სამი ქალიშვილი) ოჯახში. ამავე სოფელში მიიღო საშუალო განათლება. ბავშვობიდანვე ეტყობოდა ჯანმანერობა და გამარჯვებისაკენ ლტოლვა, რამაც მიიყვანა საჭიდაო არენამდე. გორის ე.წ. ახალბაღის საჭიდაო ასპარეზზე არაერთხელ დასჭიდებია იმდროისთვის ცნობილ ფალავენებს და წარმატებებისთვისაც მიუღწევია. გარჯამ და სისტემატურმა წვრთნამ თავისი გამოიღო და ვაჟას დამსახურებულად მიენიჭა სპორტის ოსტატის წოდება.

ვაჟას ძლიერი სხეული და დაუოკებელი ჭაბუკური სული დიდ ასპარეზს ითხოვა და მანაც მოკრძალებით შეაღო ჭ. ბენდელია-

ნის სახელობის თბილისის საავიაციო სასწავლებლის კარები.

მიმზიდველი იყო მფრინავის პროფესია ახალგაზრდა ვაჟაკისათვის. პროფესიული განათლების შემდგომი ეტაპი კი მან გაიარა ხარკოვის საავიაციო უმაღლეს სასწავლებელში, მაგრამ, სამწუხაროდ, მკაცრმა სამედიცინო კომისიამ (რიგ მიზეზთა გამო) ბატონ ვაჟას არ მისცა „დიდ ავიაციაში“ ფრთების გაშლის საშუალება და ისიც დაუბრუნდა მშობლიურ გორს. მისთვის დამახასიათებელი მონდომებით და ერთგულებით აქტიურად ჩაერთო სამოქალაქო ცხოვრების ყოველდღიურობაში. ვაჟას მუყაითი შრომა, მიზანსწრაფულობა და საზოგადოებრივ საქმიანობაში სწორი ორიენტაციის უნარი შეუმჩნეველი არ დარჩენია სამეურნეო და პარტიულ ხელმძღვანელობას და სულ მალე იგი, როგორც იტყვიან, თითოთ საჩვენებელი გახდა. მალე მას ირჩევენ პარტიული ორგანიზაციის თავკაცად. ორი-ოდე წლის შემდეგ კი ვაჟა კლიმიაშვილს აგზავნიან ქ. ბაქოს უმაღლეს პარტიულ სკოლაში, რომელიც წითელი დიპლომით დაამთავრა. როგორც თვითმხილველები გადმოსცემენ – ვაჟას სურათი თურმე სისტემატურად იყო გამოფენილი უმაღლესი პარტიული სასწავლებლის საპატიო დაფაზე. სწორედ ამ სურათის ნახვის შემდეგ დაინტერესებულა ვაჟას პიროვნებით, ბაქოში სპეციალურად გორელ კურსანტთა სწავლის პროცესის გასაცნობად ჩასული, ქ. გორის საქალაქო კომიტეტის მაშინდელი პირველი მდივანი შალვა ბერიანიძე. გაუცვნია ვაჟა, მოსწონებია იგი, შეუქია ხმამაღლა; გულში კი პირველ მდივანს თავისთვის განუსაზღვრავს ვაჟას სამომავლო ცხოვრების კონტურები. როგორც შემდეგში გამოჩნდა, ვაჟას ამზადებდნენ ქ. ხაშურის რაიკომის მდივანად, მაგრამ ამხ. შ. ბერიანიძემ იგი არ გაუშვა გორიდან და ჩააბარა შ.ს. გორის განყოფილების ახლადჩამოყალიბებული პარტიული ორგანიზაციის ხელმძღვანელობა. აქედან იწყება ვაჟა კლიმიაშვილის შრომითი მოღვაწეობის ორი ფრონტი – სამეურნეო და პარტიული.

ბატონი ვაჟას ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შემდგომი წლები გვიჩვენებს, რომ იგი წარმატებული იყო ორივე „ფრონტზე“: არაერთი უძილო ღამე, დაძაბული დღეღამური რეჟიმი, სამართალდამრღვევებთან მუდმივი ბრძოლა, სიცოცხლისათვის სარისკო შეტაკებები, ყაჩაღის ხელიდან სასიკვდილოდ მოქნეული დანის წართმევა, შიგადაშიგ ჭიდაობის ილეთების გამოყენება და პარალელურად პარტიული აღმზრდელობითი მუშაობის წარმართვა განყოფილების პირად შემადგენლობასთან და ა.შ.

ყველა როდი უძლებს ასეთ დატვირთვას – ვაჟამ გაუძლო. გაუძლო კი არა და უმაღლეს პროფესიონალურ დონეზე აიყვანა თავისი მოღვაწეობა და არაერთი სამთავრობო ჯილდო, საპატიო სიგელი და მადლობა დაიმსახურა. დაიმსახურა სამართლიანად. მის სამხრეებსაც ემატებოდა ვარსკვლავები და ლამაზ და ძლიერ ტანზე მოხდენილად მოირგო პოლკოვნიკის მუნდირი. ამას კი დასჭირდა თითქმის ორმოცწლიანი მუხლმოუხრელი შრომა და თავგანწირვა ჩეკისტის ხიფათებით სავსე გზაზე.

ყოფილი პატიმარი ქალის მოგონებიდან: „...სისტემატურად მცემდნენ, შეურაცყოფას მაყენებდნენ... აღარ მინდოდა სიცოცხლე. მძულდა ყველა და ყველაფერი... ერთ დღეს კი მოულოდნელად შევება ვიგრძენი, მომავლის იმედმა გაიფართხალა გულში, რაღაც სასიკეთო ტალღამ ჩამოიქროლა... მალე მივხვდი, რომ ეს ბატონ ვაჟა კლიმიაშვილთან შეხვედრის მერე მოხდა. იგი თბილად მესაუბრებოდა, მხარზე ხელს მითათუნებდა, მამშვიდებდა და შეილებთან მალე დაბრუნებას მპირდებოდა.. მაშინ ვიწამე, რომ ჩვენს გარშემო კეთილი ადამიანებიც არიან. ღმერთმა ამრავლოს...“.

ვინ იცის კიდევ რამდენ ადამიანს შეუძლია ასეთი სიტყვებით ვაჟასადმი მადლიერების გამოხატვა.

თბილი და აღერსიანი კაცი იყო ვაჟა კლიმიაშვილი და აკი თბილი და სიკეთით სავსე ოჯახიც დაგვიტოვა. დაგვიტოვაო, ვამბობთ გულისტკივილით, რადგან თავად მას გულმა უდროოდ უმტყუნა და თან გაიყოლა აუსრულებელი ოცნებები.

ვაჟა კლიმიაშვილი გარდაიცვალა 1997 წლის 15 ოქტომბერს. დაკრძალულია გორში, კვერნაქის შემადლებულზე.

ერთ უბედურებას მეორე მოჰყვა. ათიოდე თვის შემდეგ გარდაიცვალა ვაჟას მეუღლეც, ქალბატონი ანგელინა მოდებაძე და საყვარელი და ერთგული მეუღლის გვერდით დაიმკვიდრა სამუდამო სასუფეველი.

ერთ დროს ბედნიერი ოჯახის ტრადიციებს აგრძელებენ ბატონი ვაჟასა და ქალბატონი ანგელინას შვილები, მარინა (მათემატიკის სპეციალისტი) და მირიანი (კობა) – ეკონომისტი.

პაპა განსაკუთრებით მოაკლდათ შვილიშვილებს ლაშას, ნინოს, ვაჟას, მერაბს.

თბილი კაცი იყო – ხშირად ამბობენ ვაჟა კლიმიაშვილის შესახებ.

ოჰ, რა დიდი, მრავლისმეტყველი და მდიდარი შინაარსის მატარებელია ეს ორი ქართული სიტყვა: „თბილი კაცი“.

კორინთელი ოთარი

ოთარ მიხეილის ძე კორინთელი დაიბადა 1927 წლის 13 თებერვალს ქ. გორში. 1943 წელს დაამთავრა გორის მე-3 საშუალო სკოლა და იმავე წელს ჩაირიცხა თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტში, რომელიც წარჩინებით დაამთავრა 1949 წელს. ინსტიტუტის დამთავრებისთანავე სამუშაოდ მიდის სვანეთში, სადაც მუშაობს ექიმად 1948 წლიდან 1950 წლამდე.

1951 წლიდან 1953 წლამდე მუშაობს გორის სანეპიდსადგურის მთავარ ექიმად. ეს ის პერიოდია, როცა რაიონში გავრცელდა ინფექციური და პარაზიტული დაავადებები. იგი ახალგაზრდული ენერგიით, ჯერ კიდევ ინსტიტუტში და შემდეგ სვანეთში ანხორციელებს სანიტარულ ეპიდსაწინააღმდეგო ღონისძიებებს, რითაც სასურველ შედეგებსაც აღწევს.

1953 წელს გადაჰყავთ გორის რაიონის ჯანმრთელობის დაცვის განყოფილების გამგედ.

1964 წლიდან 1973 წლამდე მუშაობს რაიონული საავადმყოფოს მთავარი ექიმის მოადგილედ სამკურნალო დარგში, ხოლო 1973 წლიდან დაინიშნა გორის რაიონის და რაისაავადმყოფოს მთავარ ექიმად. მისი მუშაობის ამ პერიოდთანაა დაკავშირებული რაიონის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის ღონისძიებათა ფართოდ დანერგვა, სამედიცინო დაწესებულებების კადრებით სრული დაკომპლექტება, მათი კვალიფიკაციის ამაღლება. მისი მუშაობის პერიოდში გაიხსნა შინდისის 35 საწოლიანი და ტყვიავის 50 საწოლიანი საავადმყოფოები. ამ პერიოდთანაა დაკავშირებული რაიონის მრავალპროფილიანი პოლიკლინიკის გახსნა, აგრეთვე სარაიონთაშორისო ფსიქონევროლოგიური

ქვეყნის წინაშე.

ბატონი მირიანის უნივერსალობას ადასტურებს იმ ობიექტების შემოკლებული ჩამონათვალიც კი, სადაც მას უმუშავია და თავისი სიტყვა უთქვამს: საკავშირო ხელსაწყოთმშენებლობისა და მართვის სისტემების სამინისტროს გორის ქარხანა, საავტომობილო გზების სამინისტროს გორის №2 ა/ს საწარმო (დირექტორი), გორის სარეკლამო ბიურო (დირექტორი), №9 მექანიზაციის სამმართველო (უფროსი), გორის №3 ა/ს საწარმო (დირექტორი), კასპის №76 მ.მ. კოლონა (უბნის უფროსი), აგრომშენებლობის მცხეთის №2 ა/ს საწარმო (დირექტორი) და ა.შ.

ბატონი მირიანი არაერთხელ იქნა არჩეული ადგილობრივი საბჭოების დეპუტატად. იყო პარტიის საქალაქო კომიტეტის წევრი.

ნაყოფიერი სამეურნეო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობისათვის ბატონ მირიანს მიღებული ჰქონდა სამთავრობო ჯილდოები და საპატიო სიგელები.

ჭეშმარიტად თბილისურ ინტელექტუალურ ოჯახში გაუცვნიათ ერთმანეთი ბატონ მირიანს და ქალბატონ ლილი ნადაშვილს. მოსწონებიათ და შეყვარებიათ ერთმანეთი – შედეგად კი შეიქმნა ლამაზი ოჯახი. ამ ოჯახში აღიზარდა ორი შვილი – დავითი (კვების მრეწველობის ტექნოლოგი) და მარინა (მედიცინის სპეციალისტი, ოკულისტი). ორივე შვილი დაოჯახებულია და აწვარდაცვლილ (2003 წლის 8 იანვარს) მირიანის ხსოვნის უკვდავსაყოფად ზრდიან ქეთის, ლიკას, ნინოს და პატარა მირიანს.

ღმერთმა გაზარდოს კარგ ქართველებად.

ერთ-ერთი თითოთ საჩვენებელი და მოსიყვარულე წყვილი გახლდათ ბატონი მირიანი და ქალბატონი ლილი. ისინი სამაგალითონი და მისაბამნი იყვნენ მრავალთათვის.

კარგი თამაღობაც იცოდაო მირიანმა –თვალცრემლიანად იგონებს ქალბატონი ლილი.

ღღეს იმაზეც საუბრობენ, რომ ბატონი მირიანი ჭეშმარიტი ქველმოქმედი იყო. მხოლოდ მირიანის გარდაცვალების შემდეგ გახდა ცნობილი, თუ როგორ უანგაროდ და ზედმეტი ხმაურის გარეშე ეხმარებოდა იგი გაჭირვებულებს.

ღმერთმა ნათელი დაუმკვიდროს ბატონ მირიანს ქართული მიწის სამუდამო სასუფეველში.

მემანიშვილი ზაალი

ქართული აგრარული სკოლის ღირსეული წარმომადგენელი, გორის რაიონის სოფლის მეურნეობის გაერთიანების ყოფილი თავმჯდომარე ზაალ მემანიშვილი, თავისი დარგის საუკეთესო მცოდნე, ჭეშმარიტი მამულიშვილი იყო.

ბატონ ზაალს ჰქონდა განუმეორებელი პიროვნული თვისებები. მისგან სწავლობდნენ კაცთმოყვარეობას, სამშობლოს სიყვარულს, თვით ქართული სუფრის გაძღოლასაც კი. პირად ურთიერთობაში საოცრად თბილი, ტაქტიანი და კორექტული. მხოლოდ თავისი სპეციალობის ნაჭუჭში არასოდეს იკეტებოდა. შესანიშნავად იცნობდა თავისი ქვეყნის ისტორიას, ლიტერატურას, ხელოვნებას. მუდამ ცდილობდა რაიმე ახალი ესწავლა და სხვებისთვის უმურველად გაეზიარებინა. დროის ფლანგვა არ სჩვეოდა და ვერც სხვისაგან იტანდა ამას.

იყო მრავალმხრივ განსწავლული მეცნიერი და სამეურნეო ხელმძღვანელი, ორატორული ნიჭით დაჯილდოებული. სამეცნიერო თუ საწარმოო კონფერენციებზე, სესიებზე, სიმპოზიუმებზე და ყველგან მის მიერ წაკითხული მოხსენებები გამოირჩეოდა საოცრად მაღალი მეტყველების დონით.

მხოლოდ და მხოლოდ მაღალი ნიჭიერებისა და დიდი ენერჯის მეოხებით შეძლო ბატონმა ზაალმა სამეცნიერო შრომები გამოექვეყნებინა, რომლებშიც აგრარული მეცნიერების აქტუალურ, თეორიულ საკითხებთან ერთად გაანალიზებულია ამ დარგის განვითარების პერსპექტივებიც.

ზაალ გრიგოლის ძე მემანიშვილი დაიბადა 1938 წლის 27

მარტს ქ. თბილისში, მოსამსახურის ოჯახში. მამა – ცნობილი აგრონომი (დიდი წვლილი აქვს შეტანილი მცენარეთა დაცვის საქმეში). დედა, ქალბატონი ლუბა, განათლებული, კეთილშობილი და ქართული ტრადიციების ერთგული ქალბატონი გახლდათ.

ბატონმა ზაალმა საშუალო სკოლის დამთავრებისთანავე (1955წ.) მუშაობა დაიწყო ქ. თბილისში, ღვინის ქარხანაში, მუშად. 1955 წელს ჩაირიცხა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში, რომელიც დაამთავრა 1960 წელს სწავლული აგრონომის კვალიფიკაციით. 1964 წელს სწავლა გააგრძელა ი.ნ. ლომოურის სახელობის საქართველოს მიწათმოქმედების სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ასპირანტურაში. 1974 წელს წარმატებით დაიცვა დისერტაცია სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად. მუშაობა დაიწყო მიწათმოქმედების სამეცნიერო – კვლევით ინსტიტუტის გორის საცდელ სადგურში ლაბორანტად, შემდეგ უმცროს მეცნიერ თანამშრომლად, სწავლულ მდივნად. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ბატონი ზაალი ამავე საცდელ სადგურში წლების განმავლობაში ატარებდა დისერტაციით და სხვა თემებით გათვალისწინებულ ექსპერიმენტებს.

სამეცნიერო საქმიანობასთან ერთად, ბატონმა ზაალიმ თავი გამოიჩინა, როგორც წარმატებულმა სამეურნეო ხელმძღვანელმა. 1975 – 1977 წლებში მუშაობდა გორის რაიონის სოფელ ვარიანის მეურნეობის დირექტორად, 1978 – 1984 წლებში – გორის რაიონის სოფლის მეურნეობის გაერთიანების თავმჯდომარედ, 1985 – 1987 წლებში – ამავე რაიონის ბერბუკის მეურნეობის დირექტორად. იყო რაიონული თუ სასოფლო საბჭოს (რამოდენიმე მოწვევის) დეპუტატი.

ბატონი ზაალი თითქმის სამი ათეული წლის მანძილზე სამეცნიერო თუ სამეურნეო საქმიანობით დაკავშირებული იყო ქ. გორთან და გორის რაიონთან, რომელსაც თავის მეორე სამშობლოდ თვლიდა. ამოტომაც იყო, რომ იგი ოჯახით გორის მკვიდრი გახდა.

ბატონი ზაალი იყო სიცოცხლეზე და ადამიანებზე უსაზღვროდ შეყვარებული, მეცნიერი, სამეურნეო ხელმძღვანელი, განსაკუთრებული მეოჯახე, ერთგული მეუღლე და მზრუნველი მამა ორი ქალიშვილისა და ძმა ერთადერთი დისა, ყურადღებიანი ბაბუა, ღირსეული მამულიშვილი, საოცრად ენერგიული და

ვერცხლისწყალივით მოძრავი.

1993 წლის ოქტომბრის თვეში დიდი უბედურება დაატყდა თავს მემანიშვილების ოჯახს. შემოქმედებითი ძალების გაფურჩქვნის პერიოდში გარდაიცვალა ბატონი ზაალი და სანუგეშოდ დატოვა მეუღლე, ქალბატონი იზო (ფრანგული ენის სპეციალისტი), ორი ქალიშვილი – მანანა და მიაა და სამი შვილიშვილი.

ზაალ მემანიშვილი დაკრძალულია ქ. თბილისში, საბურთალოს სასაფლაოზე.

ნადირაძე პეტრი

მე-20 საუკუნის 50-60 წლებში საქართველოში, რომ იტყვიან, ქუხდა გორის მათემატიკური სკოლის სახელი. საშუალო სკოლებში და უმაღლეს სასწავლებელში მათემატიკურ მეცნიერებას ასწავლიდნენ სახელმძღვანელო პედაგოგები: გ. ხარაული, ს. დადიანიძე, პ. ჯულაბიშვილი, პ. ჩიტაშვილი და მრავალი სხვა.

გორელ მათემატიკოსთა ერთ-ერთი ბრწყინვალე წარმომადგენელი გახლდათ ბატონი პეტრე ნადირაძე, რომელიც თითქმის ორმოცი წლის განმავლობაში ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას და ათასობით ახალგაზრდას გზა გაუკაფა მათემატიკის უაღრესად რთულ და იმავდროულად საინტერესო ლაბირინთების სამყაროში.

პეტრე ნადირაძე დაიბადა ქ. გორში 1930 წლის 12 იანვარს მრავალშვილიან ოჯახში (შვიდი და-ძმა). მამამისი, ბატონი სტეფანე პავლეს ძე იყო კოლმეურნეობის წევრი. დედა, ქალბატონი

თამარ გაბრიელის ასული ჩიტაშვილი იყო ოჯახის დიასახლისი.

მათემატიკური განათლება ბატონმა პეტრემ მიიღო გორის ნ. ბარათაშვილის სახელობის ინსტიტუტში, რომლის ფიზიკა-მათემატიკური ფაკულტეტიც წარჩინებით დაამთავრა 1951 წელს. ამავე წელს დაიწყო მუშაობა გორის №1 ვაჟთა (შემდგომში №4 საშუალო სკოლა) საშუალო სკოლაში, სადაც ათეული წლების განმავლობაში მომავალ თაობებს ასწავლიდა ფიზიკას, ასტრონომიას, მათემატიკას.

პეტრე ნადირაძე პედაგოგიურ მოღვაწეობის პარალელურად ეწეოდა აქტიურ კომკავშირულ და პარტიულ საქმიანობას – იყო პირველადი ორგანიზაციების მდივანი. მრავალჯერ იყო ბიუროს წევრი. ადგილობრივი საბჭოების აღმასკომის დავალებით ასრულებდა სახლთმმართველის მოვალეობასაც. სკოლაში ხელმძღვანელობდა მათემატიკის გაძლიერებული სწავლების სისტემას. სხვადასხვა დროს ლექციებს კითხულობდა გორის ბამბეულის ქსოვილების კომბინატთან არსებულ პროფტექნიკურ სასწავლებელში, ტექნიკუმში, პედინსტიტუტის მოსამზადებელ კურსებზე, ხელმძღვანელობდა პედაგოგთა მეთოდგართიანებებს და მათემატიკის წრეებს. მოსწავლეთა შემოქმედებით კონფერენციებზე ბატონი პეტრეს აღსაზრდელებმა მოიპოვეს მრავალი დიპლომი და სიგელი; თავად პეტრე ნადირაძე ორჯერ იყო დაჯილდოებული სოც.შეჯიბრში გამარჯვებულის მედლით.

მოგვყავს სკოლის ყოფილი დირექტორების სიტყვები ბატონი პეტრეს შესახებ:

გ. ზექალაშვილი: „...ქალაქის პედაგოგიურ საზოგადოებაში დამკვიდრებული აქვს ძლიერი მასწავლებლის სახელი...“

გ. გიგაია: „...ცდილობს პრაქტიკაში დანერგოს ყველა სასარგებლო სიახლე...“

გ. ძველაია: „...ექვსი წლის განმავლობაში 12-მა მოსწავლემ მიიღო ოქროსა და ვერცხლის მედალი, რაშიც დიდი წვლილი მიუძღვის პედაგოგ პ. ნადირაძეს...“

ა. სავანელი: „...სისტემატურად კითხულობს პედაგოგიურ ლიტერატურას, ეცნობა ჩვენი ქვეყნის მოწინავე მასწავლებლების გამოცდილებას...“

ბატონმა პეტრემ 1958 წელს საფუძველი ჩაუყარა საკუთარ ოჯახს. ღირსეულად ზიდეს ცხოვრების უღელი მან და მისმა

მეუღლემ, ქალბატონმა მერი მანჯაფარიშვილმა (ამჟამად პენსიონერი). ოთხი შვილი შეეძინა ოჯახს: ნანა (მათემატიკოსი, მე-4 საჯარო სკოლაში აგრძელებს მამის ტრადიციებს), დავითი (ავტონინჟინერი, მოღვაწეობს ბიზნესში), გელა (ეკონომისტ-ბუღალტერი, მუშაობს ფირმა „ომეგაში“, სპორტის ოსტატობის კანდიდატი ჭადრაკში) და ლელა (გელას ტყუპისცალი. გარდაიცვალა მძიმე ავადმყოფობით).

ლექსის წერაც ეხერხებოდა ბატონ პეტრეს:

„გაიგლის წლები, როგორც ყოველთვის,
და დავშორდებით ჩვენ, მეგობრები,
ვფიქრობ, ცუდი რამ გულის არ წაგყვებათ
და მომიგონებთ კვლავ სიტკბოებით...“

ღიახ, მართლაც რომ ტკბილად იგონებენ ბატონ პეტრეს, როგორც პედაგოგს, მეგობარს, მამას და პაპას (ჰყავს შვილი შვილიშვილი – დიმიტრი, თორნიკე, ვლადიმერი, დავითი, ხატია, თათია, გიორგი).

პეტრე ნადირაძე გარდაიცვალა 2001 წელს მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ. დაკრძალულია გორში, კვერნაქის სასაფლაოზე.

ოქროპირიძე სოფიო

ასაკოვან გორელებს კარგად უნდა ახსოვდეთ საოცრად სიმპათიური გარეგნობისა და უფაქიზესი სულიერი სამყაროს მქონე, თბილად, მომხიბვლელი ღიმილით მოსაუბრე ქალბატონი სოფიო ოქროპირიძე.

ოცი წლისაც არ იყო სოფიო, როდესაც ყოფილი საბჭოთა

კავშირი ჩაება სამკედრო-სასიცოცხლო ომში გერმანელი ფაშისტების წინააღმდეგ.

ამ მომენტისათვის ქალბატონ სოფიოს ჰყავდა მცირეწლოვანი შვილი ციცო (ამჟამად ცხოვრობს ქ. გორში, სტალინის ქ. №25/32) და ამიტომ, იგი როგორც მედიცინის სპეციალისტი, ფრონტზე არ გაიწვიეს და სამუშაოდ მიაგლინეს გორში ევაკუირებულ სამხედროთა ჰოსპიტალში მედლის თანამდებობაზე.

ომის წლებში გორში ეშალონებით ჩამოჰყავდათ დაჭრილები. სამუშაო საათები არ იყო ნორმირებული. მუშაობდნენ მთელი დღე-ღამის განმავლობაში. არანაკლები სიძნელეები იყო ზურგშიც. მამაკაცები იბრძოდნენ ფრონტის წინა ხაზებზე, ქალბატონები კი თავს ევლებოდნენ დაჭრილებს და პარალელურად ინახავდნენ ოჯახებს, ზრდიდნენ ბავშვებს და თავისი მნიშვნელოვანი წვლილი შეჰქონდათ საერთო გამარჯვებაში.

ერთ-ერთი ასეთი ქალბატონი გახლდათ სოფიო ოქროპირიძე.

ვინ იცის, რამდენ დაჭრილს მოჰგვარა შვება, გაუყუნა ტკივილები, მოუშუშა ჭრილობები. მისი ერთი მომხიბვლელი ღიმილი და იმედის მიმცემი ერთი სიტყვაც კი ალბათ საკმარისი იყო, დაჭრილის გასამხნეებლად და სამომავლო ბრძოლებისათვის განსაწყობად.

შეიძლება ითქვას, რომ ომის წლებმა მთელი თავისი სისასტიკით და სიმძიმით გადაიარეს ახალგაზრდა გოგონას მხრებზე, მაგრამ იგი პროფესიული (დამთავრებული ჰქონდა სამედიცინო სასწავლებელი 1941 წ.) ერთგულებით და ცოდნით შეიარაღებული ვაჟკაცურად უძლებდა სიძნელეებს და არც ქალიშვილის აღზრდას აკლებდა ყურადღებას.

სოფიო ოქროპირიძე დაიბადა სოფ. დისევში 1921 წლის 5 დეკემბერს. ექვს და-ძმაში იყო ყველაზე უმცროსი. სულ ოთხი წლის იყო როდესაც დაობლდა. დაამთავრა გორის მე-3 საშუალო სკოლის რვა კლასი და შემდეგ კი ტექნიკუმი.

მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების შემდეგაც არ უღალატია თავისი პროფესიისათვის ქალბატონ სოფიოს. თითქმის 50 წელი იმუშავა გორის სამედიცინო დაწესებულებებში და ყოველთვის იყო გამორჩეული თავისი საქმის ცოდნით, ერთგულებით, პაციენტებისადმი თბილი და უანგარო დამოკიდებულებით და ადამიანებისადმი კეთილი განწყობით.

ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, ასევე ომის წლებში გამოჩენილი თავდადებისა და შრომისათვის მიღებული ჰქონდა მრავალი ჯილდო (სამამულო ომის ორდენი, შრომის პირველი ხარისხის დიპლომი და მედალი შრომითი მამაცობისათვის, სოცშეჯიბრში გამარჯვებულის სიგელები და დიპლომები) პრემიები და მადლობები. რამდენჯერმე იყო მიწვეული ომისა და შრომის ვეტერანთა საკავშირო შეკრებებზე.

გორის საბრძოლო დიდების მუზეუმში დღესაც ინახება მასალები ქალბატონ სოფიო ოქროპირიძის შესახებ, მათ შორის ფოტოსურათი (სამხედრო მედლის ფორმით) და ომში გაწვევის ბარათი (ერთადერთი მას აღმოაჩნდა, როცა მუზეუმის ფორმირება ხდებოდა).

ქალბატონ სოფიო ოქროპირიძის ცხოვრებიდან მრავალ საინტერესო ეპიზოდებს იხსენებენ მისი კოლეგები და ახლობელ-ნეთესავეები.

1985 წელს გორში სხვადასხვა კუთხიდან სტუმრად ჩამოვიდნენ ყოფილი დაჭრილები. ქართული სტუმართმოყვარეობით უმასპინძლა მათ ქალბატონმა სოფიომ სოფელ დისევის ე.წ. მუხის, იგივე იოანე მახარობლის ტყეში.

განსაკუთრებით იხსენებენ შემთხვევას, როდესაც მეცხვარე ვინმე აღხანა, ეგონათ მკვდარი და გადაწვეიტეს დასაფლავება. ქალბატონმა სოფიომ შეამჩნია სიცოცხლის მბუჟტავი ნიშანწყალი, მიიღო სასწრაფო ზომები, მერე სპეციალური რეჟიმი და ადამიანი დაუბრუნა სიცოცხლეს.

მრავალი ადამიანის სიცოცხლე გადაურჩენია ქალბატონ სოფიოს. ყოფილა შემთხვევები, რომ უფროსი კოლეგების მიერ დაშვებული უნებური შეცდომებიც გამოუსწორებია თავისი დიდი პრაქტიკული გამოცდილების წყალობით და თბილისიდან სასწრაფოდ და საგანგებოდ ჩამოყვანილი პროფესორების მადლობაც დაუმსახურებია კვალიფიციური პირველადი სამედიცინო დახმარების დროულად და ხარისხიანად ჩატარებისათვის.

სამწუხაროდ, ქალბატონი სოფიო, დღეს უკვე ვეღარ მიხედავს გაჭირვებულებს და ავადმყოფებს. მიძიმე ავადმყოფობის შემდეგ, 1996 წლის 7 ივლისს, გარდაიცვალა გორელ ღვაწლმოსილ ქალბატონთა ერთ-ერთი მშვენიერი წარმომადგენელი.

დაკრძალულია გორში, კვერნაქის სასაფლაოზე.

პატარიძე გიორგი (ბონდრო) ბიბაური თამარი

რიგითი, ჩვეულებრივი ოჯახის ცხოვრებით იმკვიდრებდნენ საზოგადოებაში აღვიღს ბატონი გიორგი (ბონდრო) და მისი მეუღლე ქალბატონი თამარი.

პომპეზურობას არჩვეული ოჯახის უპირველესი საზრუნავი გახლდათ ყოველდღიური პრობლემების გადალახვა, თბილი და სასიამოვნო კერის დამკვიდრება და სიკეთისა და სიყვარულის ატმოსფეროში შვილების გაზრდა და მათთვის სამომავლო ბილიკების გაკვლევა. სიყვარულით შექმნეს ოჯახი და სიყვარულითვე აღუღებდნენ მას მანამ, სანამ ბატონ გიორგის მუხთალმა საწუთრომ მოულოდნელად არ გამოაცალა გვერდიდან ცხოვრების ერთგული მეგობარი ქალბატონი თამარი.

ეს მოხდა 1969 წელს.

ფრთამოტეხილ არწივს მოგაგონებდათ ბონდრო პატარიძე. ჯერ კიდევ ახალგაზრდა გოლიათს წინ ელოდა შვილების გაზრდა-განათლების და დაოჯახების სირთულეებით სავსე გზის გავლა.

თითქმის ოცდაათი წელი მარტო ეწეოდა ოჯახის მძიმე უღელს ბატონი გიორგი (ბონდრო) და ყველანაირად ცდილობდა შეემსუბუქებინა შვილებისთვის უღელბით გამოწვეული ტვირთის სიმძიმე და არ მოეკლო მათთვის მშობლიური მზრუნველობა.

გიორგი (ბონდრო) პატარიძე დაიბადა 1920 წელს ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე პატარიძისა და ნინა დიმიტრის ასულ ციხითათრიშვილის ოჯახში.

ქალბატონი ნინას სტუმართმოყვარეობა სალაპარაკო და სანაქებო ყოფილა მაშინდელ გორში. ბონდროს მამა ალექსანდრე კი გახლდათ ცნობილი მექალაქე და უწყინარი ხასიათით და პატიოსანი შრომით საკმაოდ პოპულარული გამხდარა გორის მაზრაში.

გიორგი (ბონდრო) პატარიძე პატარაობიდანვე დიდი ტანისა

და ახმახი გარეგნობის იყო (სიმაღლე 190 სმ). ფიზიკურად ძლიერი და ამტანი დაინტერესებული იყო სპორტით, კერძოდ კი ფეხბურთით. გასული საუკუნის 40-იან წლებში საქართველოს პირველობაში მონაწილე მეკარეებს შორის იყო ერთ-ერთი საუკეთესო. სამწუხაროდ, პრინციპული თამაშის დროს, მძიმე ტრავმის გამო, დაუზიანდა ფეხი და მისი სპორტული კარიერაც შეფერხდა

17 წლის იყო, როცა მეკარის ფორმა ჩაიცვა და თავგამოდებული ნახტომებით იცავდა „გორპოს“ კარს.

ოჯახის წევრები და ნაცნობ-მეგობრები იხსენებენ რამდენიმე საინტერესო ეპიზოდს ბონდროს ცხოვრებიდან.

დედას, ქალბატონ ნინას, პატარა ბონდრო წაუყვანია მაღაზიაში და გამყიდველისათვის უთხოვია – ბავშვისთვის ფეხსაცმელი შემირჩიეო. გამყიდველს უკითხავს, რა ნომერი ფეხ-

საცმელი სჭირდება თქვენს ბავშვსო. დედას უპასუხია, 45-იო. გამყიდველს ენა ჩავარდნია გაოცებისგან.

ერთ-ერთი თამაშის დროს ბონდროს დაუჭერია ე.წ. „აუღებელი“ ბურთი, ქუდი კი მოხდია ნახტომის დროს და კარში შევარდნილა. ბონდროს ბურთით ხელში გადაულახავს კარის ხაზი ქუდის ასაღებად. მსაჯს კი გოლის გატანა დაუფიქსირებია, რადგან ბურთმა კარის ხაზი გადაკვეთა.

ბონდრომ მთელი თავისი სიცოცხლე იმუშავა სატრანსპორტო და სავაჭრო ორგანიზაციებში. გამოირჩეოდა თავისი საქმის ცოდნით, მონდომებით და პასუხისმგებლობით. განსაკუთრებით მოსწონდა მეგობრების წრეში მოლხენა. დაჯილდოვებული იყო მუსიკალური ნიჭით – უკრავდა (ფორტეპიანო, გიტარა), მღეროდა, კარგად თამაშობდა ფრენბურთსაც, გატაცებული იყო თევზაობით.

მეუღლეც ტოლ-სწორი ჰყავდა. ქალბატონი თამარიც საუკეთე-

სოდ უკრავდა (ფანდურზე, გიტარაზე) და საამოდ მღეროდა.

ქალბატონმა თამარმა დაამთავრა თბილისის სამედიცინო სასწავლებელი და სიცოცხლის ბოლომდე მუშაობდა სამედიცინო დაწესებულებებში, მათ შორის, სანიტარულ-ეპიდემიოლოგიურ სადგურში. კარგი ავტორიტეტით სარგებლობდა ასევე გორის თეატრალურ საზოგადოებაში.

ქალბატონი თამარის დაკრძალვაზე (1969 წელს) უამრავი ხალხი ჩამოსულა მისი მშობლიური სოფლიდან (ახალგორის რაიონის, სოფელი იკოთი).

ქალბატონი თამარის მამა აღარ დაბრუნებულა გადასახლებაიდან (1937 წ.) და მის დედას, ქალბატონ ოლიას გაუზრდია დაობლებული სამი შვილი (თამარი, მარგო, ვანო).

გიორგი (ბონდრო) პატარაობის და ქალბატონი მაყვალა, პროფესიით ისტორიკოსი, მრავალი ახალგაზრდა თაობის აღმზრდელი გახლავთ, როგორც პედაგოგი. ბოლოს კი, პენსიაში გასვლამდე, მუშაობდა გორის ბ/ქ კომბინატის ბაგა-ბაღში აღმზრდელად.

ერთი საინტერესო ეპიზოდის გახსენებაც იქნება საინტერესო ბონდროს ცხოვრებიდან.

გასული საუკუნის 70-იანი წლების დასაწყისში გორში ჩატარდა საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატი ჭადრაკში ქალთა შორის. იმ დროს ყველა ცნობილი ოსტატი თუ დიდოსტატი ქალი-მოჭადრაკე ეწვია გორს. თამაშისგან თავისუფალ ერთ-ერთ დღეს ბონდროს წაუყვანია ქალთა მრავალრიცხოვანი გუნდი სათვეზაოდ ნაჭარმაგევის ტბაზე და თურმე, ასწავლიდა ანკესით თევზის ჭერას. კარგად მოუღხენიათ მოჭადრაკე გოგონებს.

სამწუხაროდ, ვეღარ ვნახავთ ბონდროს მიერ მოგერიებულ „მკვდარ ბურთებს“, ვეღარ დავტკბებით მისი გიტარის ჰანგებით, ვეღარ შევვკვიბრებით სადღეგრძელოს თქმაში და ვეღარც მის მიერ ანკესით დაჭერილ თევზს დავაგემოვნებთ – 1998 წლის 10 ივნისს შეწყდა მისი სიცოცხლე. დაკრძალულია გორში, კვერნაქის სასაფლაოზე მეუღლის გვერდით.

სიცოცხლე კი გრძელდება. ბატონი გიორგის (ბონდროს) და ქალბატონი თამარის მონაგარი აგრძელებს ოჯახის ღამაზ ტრადიციებს და თავისი ცხოვრების წესით უკვდავყოფენ მათ ხსოვნას (შვილები: ედვარდი, ნანა; შვილიშვილები: დათო, თამარი, ზურაბი, ვახტანგი, გიორგი; შვილთაშვილები: რობინზონი, ვახო, ნიკა, დათო, ედიკა).

სომხიშვილი ანზორი

ანზორ („ზაკანურა“) გიორგის ძე სომხიშვილი დაიბადა ქ. გორში 1935 წლის 25 სექტემბერს, მოსამსახურის ოჯახში.

დედა – ვერა ბაფეროვი დიასახლისი გარდაიცვალა 1961 წელს.

მამა – გიორგი სომხიშვილი (წლების განმავლობაში მუშაობდა უსინათლოთა საზოგადოებაში საამქროს უფროსად), ნიჭიერი, კეთილშობილი პიროვნება. გარდაიცვალა 1973 წელს.

დედმამიშვილები: უფროსი და – იზოლდა სომხიშვილი, პედაგოგი – ჰყავს მეუღლე და ორი შვილი – ელზა და გია პანკრატოვები, რომლებიც დედასთან ერთად პედაგოგებად მუშაობენ ახრისის საჯარო სკოლაში.

უმცროსი და – თამარ სომხიშვილი მუშაობს აღმზრდელად მე-9 საბავშვო ბაღში, ჰყავს ორი შვილი – ინგა და გია ახალკაცები.

ძმა ომარი (პატარა „ზაკანურა“) სომხიშვილი, პროფესიით პედაგოგი, განათლებული და უფროს ძმასავით დიდი იუმორის ნიჭით ცნობილი, გარდაიცვალა 1984 წელს. დარჩა მეუღლე და ორი ქალიშვილი – ვერიკო და მარიკა სომხიშვილები, რომლებმაც არ უღალატეს ოჯახურ ტრადიციას და პედაგოგებად მუშაობენ ქ. გორის მე-8 საჯარო სკოლაში.

ანზორ სომხიშვილმა საშუალო სკოლის დამთავრებისთანავე სწავლა განაგრძო ნ. ბარათაშვილის სახელობის გორის სახელმწიფო პედაგოგიურ ინსტიტუტში, გეოგრაფია-ბიოლოგიის ფაკულტეტზე, რომელიც დაამთავრა 1962 წელს.

ინსტიტუტში სწავლის პერიოდში თავი გამოიჩინა, როგორც

წარჩინებულმა და აქტიურმა სტუდენტმა, მთავრობის მოწოდებას ერთ-ერთი პირველი გამოცხადება და მეგობრებთან ჯ. კაპეტივაძესთან, გ. ძიძგურთან და სხვა სტუდენტებთან ერთად 1957-58 წლებში იმყოფებოდა ცენტრ პეშკოვკაში ყამირი მიწების ასათვისებლად. საუკეთესო სპორტსმენი, ნიჭიერი მოჭადრაკე ხშირად მონაწილეობდა საჭადრაკო ტურნირებში, ამხანაგური შეხვედრები ჰქონია ცნობილ მოჭადრაკეებთან – მიხეილ ტალთან, ნონა გაფრინდაშვილთან და სხვ.

არჩეული იყო გორის პედაგოგიური ინსტიტუტის პროფკომიტეტის თავჯდომარედ. მისი ინიციატივით 1964 წელს კინდელში, ინსტიტუტის ბაზაზე, გაიხსნა ბანაკი სტუდენტებისა და ლექტორ-მასწავლებლებისათვის. ანზორი მუშაობდა გეოლოგია-ბიოლოგიის კათედრაზე ასისტენტად და სტუდენტებს ხელმძღვანელობდა ყირიმში (იალტა), პრაქტიკული სამუშაოების შესრულებაში. წლების განმავლობაში მუშაობდა ინსტიტუტის რექტორის ბ-ნ გიორგი ხარაულის მოადგილედ სამეურნეო დარგში, საუკეთესო მუშაობისათვის მიღებული ჰქონდა არაერთი მადლობა.

ანზორ სომხიშვილი იყო კეთილშობილი პიროვნება, გაჭირვებულის დამხმარე, ერთგული მეგობარი, კარგი მომლხენი, დიდი იუმორის ნიჭით დაჯილდოებული პიროვნება.

ანზორ სომხიშვილმა 1968 წელს შექმნა ოჯახი, მაგრამ არ დასცალდა სრული ადამიანური ნეტარება, ოჯახის სითბოთი ხანგრძლივი ტკობა და სიხარული. მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა 1973 წ. 18 ნოემბერს. დაკრძალულია გორში, კვერნაქის სასაფლაოზე.

გორის მოსახლეობამ კარგად იცოდა ანზორის იუმორისტული ნიჭის შესახებ. ბევრი დასამახსოვრებელი რამ უთქვამს და გაუკეთებია, რაც ყველას პირზე ეკერა წლების განმავლობაში. ამავე დროს მისი იუმორი არასოდეს ყოფილა ვულგარული და გამოირჩეოდა თვითმყოფადობით. ყველა ადამიანში არის რაღაც აზარტი და ანზორისაც დიდ სიამოვნებას ჰგვრიდა საკოლმეურნეო ბაზარში ხანგრძლივად ყოფნა, პროდუქტის შერჩევა და უხაროდა და გამარჯვებად თვლიდა თუ ძუნწ გამყიდველს ფასს დააკლებინებდა და ამავე დროს საუკეთესოს შეიძენდა. ამ მიზნით, მზად იყო ბაზარში გაეტარებინა საათები.

ერთ ქათამს დაადგა თვალი ანზორიმ. აუარა და ჩაუარა. მერე ხელიდან ხელში გადაიტანა, სიმძიმე შეუმოწმა, ფრთე-

ბქვეშ შეხედა და შებერა. მოკლედ გამოკვლევა ჩაატარა და ფასი იკითხა. გამყიდველმა 10 მანეთი დაუფასა და მიუხედავად ანზორის თავგამოდებული შეთავაზებებისა და ვაჭრობისა – კაპიკიც არ დააკლო. ანზორი ემსში შევიდა, აღარ ეშვებოდა ქალს.

- რვა მანეთს მოგცემ
- არა!
- ცხრა მანეთს მოგცემ, მარცხენა ფეხზე ფრჩხილი აქვს მოტეხილი?!
- არა, ათი მანეთი გითხარი და მოვრჩეთ...
- ცხრა მანეთსა და ათ შაურს გაძღვე, მოვრიგდეთ; ხომ უნდა დამიკლო ცოტა მაინც
- არა მეთქი! გაჯიუტდა მართლაც ძუნწი გამყიდველი.
- ანზორს ცეცხლი წაეკიდა. მონადირის აზარტმა შეიპყრო. ერთიანად წამოწითლდა. მაინც არ მოეშვა, ენანებოდა საუკეთესო ქათმის ხელიდან გაშვება და ბოლო ხერხი იხმარა
- კარგი, მაჯობე და ეგ არი, მხოლოდ ასე მოვიქცეთ. მე ახლა წავალ, ცოტას გავივლ-გამოვივლი, მერე მოვალ და ეგ შენი ქათამი 12 მანეთი დამიფასე. მე დაგიწყებ ვაჭრობას, 2 მანეთი დამიკელი და შევიძენ შენ ფრჩხილმოტეხილ ქათამს.
- ასეც მოხდა. ანზორიზე ბედნიერი იმ წუთებში არავინ იყო.

ქორჩაშვილი ალექსი

1985 წლის ადრიან გაზაფხულის ერთ მოღრუბლულ დღეს გორის რაიონის სოფელ ძევერის მაცხოვრებლები დადონებული და გულჩათხრობილნი გამოიყურებოდნენ – გულწრფელ სინ-

ანულს და მწუხარებას დაესადგურებინა მათ გულებში ალექსი ზაქარიას ძე ქორჩაშვილის გარდაცვალების გამო.

ძველი გეარდიის კიდევ ერთმა დეაწლმოსილმა კაცმა დატოვა ამქვეყნიურობა და თავისი, შრომით გამობრძმედილი სხეული სამუდამოდ მიაბარა მშობლიური სოფლის მადლიან მიწას.

ბატონ ალექსიზე ითქმის პირდაპირი და სრული ვაგებით – „მშრომელი კაცი იყო“. დიას, მან მთელი თავისი სიცოცხლე დაუღალავ შრომაში გაატარა და უანგაროდ ემსახურა სამშობლოს, ხალხს, პროფესიას, ოჯახს და ნაცნობ-მეგობრებს.

მაშინდელი გაზეთები წერდნენ ალექსის მოსაგონარ წერილებს, სადაც ხაზგასმული იყო მისი პიროვნების ღირსება ამ სიტყვებით: „კაცი, რომელიც დააკლდა სოფელს“.

სოფელ ძევერაში დღესაც ამბობენ, რომ ალექსი თავის საქმეს გადასდებდა და ჯერ სხვას დაეხმარებოდაო. იმასაც ამბობენ, მისგან ხმამაღალ სიტყვას ვერ გაიგონებდით და სასტიკად სძულდაო კაცი, რომელიც უწმაწურად იგინებოდაო. თავად ყოფილა თავმდაბლობის, პატიოსნების მისაბაძი მაგალითი და დამსახურებულად მოუპოვებია საზოგადოების პატივისცემა და სიყვარული.

გლეხის ოჯახში დაბადებულა ალექსი ქორჩაშვილი 1912 წელს (სოფ. ძევერა).

მამა ზაქარია შეძლებული გლეხი ყოფილა და იმდენად შეძლებული, რომ, თურმე, სოფელ ძევერამდე რკინიგზის ხაზის გაყვანაც კი ჰქონია ჩაფიქრებული საკუთარი ხარჯებით. იგი, როგორც სოფლის თავკაცი, დაკრძალულია ძევერის წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესიის ეზოში. ალექსის დედა ქალბატონი ღიზა მარწყვიშვილი გახლდათ დიასახლისი.

ბატონმა ალექსიმ საშუალო განათლება მიიღო ძევერის სკოლაში. ადრეული ასაკიდან ჩაება შრომით ფერხულში. მერე იყო მექანიზატორის რთული (და სოფლის მეურნეობისთვის იმ დროს ფრიად მნიშვნელოვანი) პროფესია და შრომა და კვლავ შრომა სიცოცხლის ბოლო წუთებამდე.

განსაკუთრებით ძნელი იყო ბატონი ალექსისთვის ომის წლები (1941-45). იგი, როგორც იშვიათი (იმ წლებისთვის) და სოფლის მეურნეობისთვის ასერიგად აუცილებელი პროფესიის მქონე, ფრონტზე არ წაიყვანეს და სამუშაოდ დატოვეს ზურგში.

არანაკლები სიძნელეები ელოდა ალექსი ქორჩაშვილს შრო-

მის ფრონტზე და მისდა სასახელოდ შეიძლება ითქვას, რომ მან კარგად გაართვა თავი მასზე დაკისრებულ მოვალეობებს, რისთვისაც იგი არაერთი სამთავრობო ჯილდოს, ორდენის, მედლის თუ საპატიო სიგელის კავალერი გახდა.

მისი ჯილდოების კოლექციაში საპატიო ადგილი უკავია სახალხო მეურნეობის მიღწევათა გამოფენის (ქ. მოსკოვი) მედალს.

ბატონი ალექსი გახლდათ საქართველოს სოფლის მეურნეობის დამსახურებული მექანიზატორის საპატიო ჯილდოსა და წოდების მატარებელი.

აქ, ურიგო არ იქნება, ხაზი გაუვსვათ ბატონი ალექსის შემოქმედებით უნარს. მან საყოველთაო ენერგეტიკული კრიზისის დროს შესძლო თავისი ცოდნითა და ენერგიით გაეკეთებინა მიკროელექტროსადგური, რისი ენერგიითაც უსასყიდლოდ ამარაგებდა როგორც ოჯახს, ისე სოფლის სკოლას და კოლმეურნეობის ადმინისტრაციულ შენობას.

ალექსი ქორჩაშვილის შრომითი გზა ასე გამოიყურება: ქიწინის საბჭოთა მეურნეობაში ჯერ მუშად, შემდეგ მექანიზატორად, კომკავშირული უჯრედის მდივანი, ინჟინერ-მექანიზატორი, ძევერის კოლმეურნეობაში უფროსი მექანიზატორი, ინჟინერ-მექანიკოსი, ინსტრუქტორ-მასწავლებელი (პენსიაზე გასვლის შემდეგ) და სხვა.

ბატონი ალექსისთვის ოჯახი იყო უპირველესი სალოცავი ხატი. მისი შვილები იგონებენ, რომ იგი საოცრად თბილი და მზრუნველი ყოფილა ოჯახურ ურთიერთობებში. ოჯახი კი მართლაც ღამაზი და მადლცხებული შექმნა ბატონმა ალექსიმ თავისი ცხოვრების განუყრელ მეგობართან და მეუღლესთან ქალბატონ ვარა ხუციშვილთან ერთად.

სტუმართმოყვარეობითაც გამორჩეული იყო ბატონი ალექსი. ხშირად გაიგონებდით – გემრიელი და მადლიანი სუფრის გაშლა იციანო ალექსი ქორჩაშვილის ოჯახში, თავს შემოგველებიან და ყველანაირ გაჭირვებას დაგავიწყებენო.

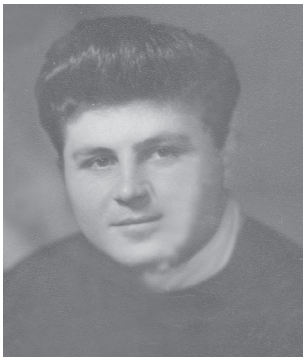
ალექსი ქორჩაშვილის ღირსეულ ოჯახს ასევე ღირსეული შვილები (გურამი, ქეთინო, ჟუჟუნა, ნათელა) ჰყავს, რომლებმაც თავის მხრივ ქვეყანას მოუვლინეს ალექსის შვიდი შვილიშვილი და ოთხი შვილთაშვილი.

იხარეთ, ალექსი ქორჩაშვილის შთამომავლობავ, თქვენ საამაყო წინაპარი გყავდათ.

ქურდოვანიკე თეიმურაზი

თეიმურაზ (თემო) დავითის ძე ქურდოვანიკე დაიბადა 1939 წლის 10 ივლისს, ქ. ხაშურში, მოსამსახურის ოჯახში. მამა, ბატონი დავით ქურდოვანიკე დიდი ხნის განმავლობაში იყო სამხედრო ორკესტრის წევრი. დედა, ქალბატონი თამარ ჭკუასელიძე გახლდათ ფრიად განთლებული ადამიანი. ცხოვრების დიდი ნაწილი ემსახურა ბიბლიოთეკებს, მინიჭებული ჰქონდა რესპუბლიკის დამსახურებული ბიბლიოთეკარის საპატიო წოდება.

თეიმურაზ ქურდოვანიკემ დაამთავრა გორის მე-2 საშუალო სკოლა. სიჭაბუკეშივე დაინტერესდა სპორტით, კერძოდ ჭიდაობით და დაუღალავი წვრთნების შედეგად მიღწია კიდევ წარმატებებს. სხვადასხვა შეჯიბრებებში ნახევნები შედეგების შესაბამისად მიღებული ჰქონდა სპორტული თანრიგი და სიგელები.

როგორც ყველა ახალგაზრდა (გასული საუკუნის მეორე ნახევარი), თეიმურაზიც ისწრაფვოდა უმაღლესი განათლებისკენ, მაგრამ ჯერ აუცილებელი იყო სავალდებულო სამხედრო სამსახურის გავლა და თეიმურაზმაც პირნათლად მოიხადა ვალი სამშობლოს წინაშე.

1967 წელს თეიმურაზ ქურდოვანიკემ სწავლა გააგრძელა სოხუმის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში და 1972 წელს დაამთავრა იგი აგრონომის დიპლომით. თანაკურსელები აგრონომის დიპლომით. თანაკურსელები აგრონომის დიპლომით. თანაკურსელები აგრონომის დიპლომით.

ერთად შექმნა ოჯახი. შეეძინათ ორი შვილი – ელგუჯა და თამუნა. თამუნა ამჟამად მოღვაწეობს გორის ქორეოგრაფიულ სტუდიაში „იმედი“.

თითქმის ოცდაათი წლის განმავლობაში, თეიმურაზმა თავისი თეორიული ცოდნა და პრაქტიკული შესაძლებლობები გამოსცადა პარტიულ თუ სამეურნეო სფეროში და ყველგან გამოირჩეოდა ინიციატივით, ენერგიულობით და მინდობილი საქმისადმი ერთგულებით. სხვადასხვა დროს მუშაობდა: ინსტრუქტორად პარტიის გორის რაიონულ კომიტეტში, „სოფტექნიკაში“, „საქსოფლდამზადების“ შემფუთავ ქარხანაში, სოფ. ვარიანის საბჭოთა მეურნეობაში პარტიული კომიტეტის მდივნად, ქ. გორის „საზკვების“ ობიექტების გაერთიანების ხელმძღვანელად, გორის რაიონის სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების დამზადების სისტემაში და ა.შ.

მუშაობის პარალელურად, ბატონი თეიმურაზ ქურდოვანიკე სისტემატიურად იმაღლებდა პროფესიულ კვალიფიკაციას, რაზედაც მეტყველებს მის მიერ მიღებული მოწმობები („მენეჯერი, ბიზნესი და მართვის პრაქტიკული ფსიქოლოგია“ (ქ. რივა), 1990 წ. და „სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის სისტემის ეკონომიკისა და ორგანიზაციის მართვის კვალიფიკაციის ასამაღლებელი კურსები“ (ქ. რიახანი, 1974წ.). ნაყოფიერი შრომითი მოღვაწეობისათვის თეიმურაზ ქურდოვანიკეს მიღებული ჰქონდა არაერთი სიგელი, დიპლომი, მადლობა და ფულადი პრემია.

ყოველდღიურ ცხოვრებაში თეიმურაზი იყო მორიდებული, თავმდაბალი და ყველასადმი კეთილგანწყობილი. სასიამოვნო იყო მასთან ყოფნა. მისი იუმორი ხომ საყოველთაოდ იყო აღიარებული. უყვარდა მეგობრების წრეში თავშეკავებული მოღახენა. მუდამ მზად იყო მხარში ამოსდგომოდა გაჭირვებულს.

განსაკუთრებით უყვარდა ოჯახი. არაფერს იშურებდა იმისთვის, რომ ერთგული მეუღლისა და საოცნებო შვილებისათვის შეექმნა ცხოვრების საუკეთესო პირობები.

სამწუხაროდ დიდხანს არ გაგრძელებულა ბატონი თეიმურაზისათვის ეს წუთისოფელი. 60 წლის ასაკში გარდაიცვალა 2000 წელს და დატოვა დიდი ტკივილი ახლობლების და ნათესავების გულელებში. დაკრძალულია ქ. გორში კვერნაქის სასაფლაოზე.

ჩუხრუპიკე ევბენია (ჟენია)

ძვირფასო მკითხველო! თქვენს მონამორჩილს, ამჯერად, ძალიან გაუჭირდა რაღაც ჩარჩოებში და საწიგნე მოთხოვნებში მოქცეული წერილის დაწერა უმშვენიერეს ქალბატონზე, სიცოცხლეზე უზომოდ შეყვარებულ ადამიანზე და ვფიქრობ, სწორი არჩევანი გააკეთა, როცა გადაწყვიტა, რომ შემოეთავაზებინა მეუღლის, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, ზაურ გიორგის ძე თეთრუაშვილის წერილი-მიმართვა დაობლებული შვილებისადმი.

ჩემო ძვირფასებო, ჩემო შვილებო – ზურიკო და მაიკო! თქვენ იცით, რომ დედათქვენს ძალიან უნდოდა, მოყვარულის დონეზე, ვიდეოფილმი გადაეღო ჩემს შესახებ. ეს სურვილი განსაკუთრებით მას შემდეგ გაუჩნდა, როდესაც ჩვენს უნივერსიტეტში (შიდა ქართლის საერო უნივერსიტეტი. ავ.) ჟურნალისტიკის ფაკულტეტი ჩამოვაცალიბეთ და თვითონ ამ ფაკულტეტის დეკანი გახდა.

იგი ხშირად მეტყოდა ხოლმე ამ სურვილის შესახებ. მე კი არასერიოზულად ვუდგებოდი და ხუმრობაში ვატარებდი – ფილმი გადამიღო, რა, გიორგი შავგულიძე ხომ არა ვარ-მეთქი.

ისე წავიდა ამჟვეყნიდან, ისე უჩუმრად დატოვა თავისი შვილები, შვილიშვილები, შვილთაშვილები, თავისი სამშობლო, რომელიც უზომოდ უყვარდა, რომ მისი ეს სურვილი

ვერ შევასრულეთ. სამშობლოს სიყვარულზე მოგახსენეთ. არ მახსოვს თუნდაც ისეთი შემთხვევა, რომ როდესაც ლოცულობდა და პირფარს იწერდა, ღმერთს თავისი შთამომავლობის გამრავლებას და კარგად ყოფნას ხომ შესთხოვდა, ყოველთვის ამ სიტყვებით რომ არ დაემთავრებინოს: „ღმერთო, გადამირჩინე ჩემი სამშობლო და გამიძლიერე“-ო.

გულწრფელად გეუბნებით ტანჯვაა ჩემთვის მისი ხსოვნის შესახებ რომ მიხდება წერა. ბედნიერი ვიქნებოდი, მას მოეთხრო ჩემს შესახებ.

მას უკეთესად შეეძლო თხრობა. იგი ხომ უადრესად განათლებული ფილოლოგი და კარგი პედაგოგი იყო. არა მქონია შემთხვევა, რაიმე დამეწერა, რუსულად იქნებოდა ეს, თუ ქართულად, რომ მისთვის არ მიმეცა გასასწორებლად. თვით ბოლო ორი მონოგრაფია ეკონომიკურ დემოკრატიაზე და ეკონომიკურ უსაფრთხოებაზე, რომელიც მაიკოსთან ერთად თანაავტორობით გამოვეცით, მათი პირველი ვარიანტი მან წაიკითხა, გაგვისწორა. თუმცა საბოლოო ვარიანტი ვეღარ ნახა. წიგნებს კი დავაწერე, რომ ლიტერატურული რედაქტორობა მას ეკუთვნის. ეს იმიტომ გავაკეთე, რომ არ მიწოდდა მისი გვარი ჩარჩოებში ჩამესვა. ალბათ, გამიგებთ. სამწუხაროა, რომ ვერც ამ ხსოვნის წერილს შემისწორებს, ჩემთვის დამახასიათებელ გრძელ წინადადებებს ვერ შემიმოკლებს და ნორმალურ სახეს ვერ მისცემს ჩემს ნააზრევს.

მაინც ვწერ. ამით თქვენ მოგმართავთ, მაგრამ დედათქვენს ვესაუბრები. ვესაუბრები ჩვენი ოჯახის დედას, ბებიას, დიდედას. მან ხომ ჩვენი ოჯახის მზრუნველობაში გაატარა თავისი ცხოვრება და აკი ამ ზრუნვაში უმტყუნა კიდევ გულმა. ვერ მიპატიებია ჩემი თავისთვის, რატომ გავუშვი მარტოდ სოფელში, რატომ არ დავაძალე არ წასულიყო, რატომ არ დავაძალე ექიმთან წაყვანა თბილისში. ჩვენ ხომ შეგვპირდნენ: მთლად ვერ მოვარჩენთ, მაგრამ შეღავათს კი აუცილდებლად მივცემთო.

თქვენ ხომ იცით, თუ ერთხელ იტყოდა რამეს, ვერ გადაათქმევინებდით. ვეტყოდი ხოლმე ქართლელი ჯიუტი ხარ მეთქი. განა იუარებდა. რა ვქნა, მე ასე მწამს და ასე იმიტომ ვიქცევო – მეტყოდა ხოლმე.

ცალკე უნდა ვთქვა, რომ დედათქვენი კარგი სპეციალის-

ტის გარდა ძალიან კარგი მეოჯახე და დიასახლისი იყო. მას-სენდება, ჩვენს ოჯახში მეხუთე დისერტაციის დაცვის აღსანიშნავი სუფრა რომ გაიშალა (მაიასი, თემოსი და ზურიკოსი; ჩემი საკანდიდატო და სადოქტორო) ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, პროფესორის ნოდარ ჭითანავას მიერ შენიას მიმართ სადღეგრძელოში ნათქვამი სიტყვა: რომ არსებობდეს ქართული სუფრის გაშლაში სამეცნიერო ხარისხი, თქვენ უეჭველად დოქტორის ხარისხს მოგაკუთვნებდითო.

კარაღეთის საშუალო სკოლაში ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად რამდენიმე წლის მუშაობის შემდეგ შენია სამუშაოდ გადავიდა იმავე სოფელში ნაჭარმაგევის რვაწლიან სკოლაში. ორი-სამი წელი სასწავლო ნაწილის გამგედაც მუშაობდა. ამ სკოლიდან ჩვენთან, შიდა ქართლის საერო უნივერსიტეტში გადმოვიდა ჟურნალისტიკის ფაკულტეტის დეკანად.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის (მაშინ ი.ბ. სტალინის სახელს ატარებდა) ეკონომიკური ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ გორის რაიონის სოფელ კარაღეთის კოლმეურნეობაში გამანაწილეს სამუშაოდ. საცხოვრებლად ერთოთახიანი ბინა სოფელ დიდ გარეჯვარში მქონდა დაქირავებული და იქ გავიცანი თქვენი მომავალი დედა – ევგენია (ჟენია) ტატოს ასული ჩუხრუკიძე. დილით სამსახურში რომ მიდიოდა (მაშინ კარაღეთის საშუალო სკოლაში პიონერხელმძღვანელად მუშაობდა), მე ფანჯარასთან ფეხის წვერებზე დავდებოდი და ისე ვუყურებდი ხოლმე. ისე იყო თუ ასე, ერთ დღესაც სიყვარულში გამოვუტყდი. ერთხანობა იუარა, მაგრამ გარკვეული დროის შემდეგ დავითანხმე. მშვიდ-მწყურვალი, ღარიბ-ღატაკი, უსახლკარო, დაბალი, გაშავებული – მე მისი მეუღლე გავხდი. ქორწილი მისმა მამამ, ჩემმა სიმამრმა გადაგვიხადა. ჩემი მშობლები და ძმებიც ჩამოვიდნენ ქორწილში. გულახდილად გეუბნებით მადლობელი ვარ დედათქვენის. რომ არა ის, ვინ იცის, იქნებ ცხოვრების სულ სხვა გზას გაველოლოდი,

იგი ალბათ იმიტომ წავიდა ამ ქვეყნიდან ჩემზე ადრე, რომ მეთქვა მადლიერების სიტყვები.

დედათქვენი ევგენია (ჟენია) ტატოს ასული ჩუხრუკიძე დაიბადა გორის რაიონის სოფელ დიდ გარეჯვარში 1936

წლის 15 ოქტომბერს და გარდაიცვალა მისსავე სოფელში ჩვენს მიერ აშენებულ სახლში 2006 წლის 22 სექტემბერს, 25 დღე დააკლდა 70 წლისა რომ გამხდარიყო.

1953 წელს დაამთავრა კარაღეთის საშუალო სკოლის სრული კურსი და იმავე წელს ჩაირიცხა ნ. ბარათაშვილის სახელობის გორის პედაგოგიურ ინსტიტუტში და 1958 წელს დაამთავრა ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგის სპეციალობით.

ჟენიას მშობლები, მართლმადიდებელი ქართველები: მამა - ტატო ალექსანდრეს ძე ჩუხრუკიძე (1888-1965); დედა - ვარვარა ილიას ასული მჭედლიშვილი (1907-1993) სოფელ მეჯვრისხევიდან.

ჟენიას მამას სოფელში ხან ტატოს, ხან ესტატეს, ხან ანტონას, ხან ტატონას ეძახდნენ. ვეხუმრებოდი ხოლმე ასეთი ყველაფერში ძლიერი იმიტომ ხარ, რომ ოთხი კაცის ძალა შენში ჩაქსოვილი-მეთქი.

მათ ერთად ცხოვრების პერიოდში ორი შვილი შეეძინათ (ტატოს პირველი ცოლისგან, რომელიც სრულიად ახალგაზრდა გარდაიცვალა, სამი შვილი ჰყავდა – ჟორა, მიშა და მარუსა) – ჟენია და ვანო. ვანო დღეს ჯანმრთელად არის. მასაც ორი ვაჟი – ზაზა და კახა ჰყავს. ზაზას ორი ქალიშვილი და ერთი ვაჟი, ხოლო კახას – ორივე ვაჟიშვილი ჰყავს. ზაზას პატარა ვაჟიშვილს თავისი პაპის, ტატოს სახელი დაარქვეს და ჟენიას ძალიან უხაროდა. იტყოდა ხოლმე: ბედნიერი ვარ, მამაჩემის სახელი დავიწყებას რომ არ მიეცაო.

ჩემი და ჟენიას ქორწილი 1960 წლის 15 იანვარს შესდგა. დღესაც სანანებლად მაქვს ჯვარი რომ ვერ დავიწვრეთ. ყოველთვის გვინდოდა ამის გაკეთება და ყოველთვის სახვადიოდ გადავდებდით ხოლმე. როგორ წარმოვიდგენდით, რომ „ხვალეს“ მოლოდინი ასე უცვლელად შეგვიწყვდებოდა.

ორი შვილი გაზარდა ქალბატონმა ევგენიამ – ზურაბი (1961 წ.) და მაია (1965 წ.). ორივემ უმაღლესი განათლება მიიღო და ორივე ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორია. მუშაობენ შიდა ქართლის საერო უნივერსიტეტში. მაია ასევე მუშაობს ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში – ასოცირებული პროფესორია. ორივეს შექმნილი აქვს ოჯახი. ზურაბის მეუღლე – თინათინ ტიტეს

ასული ოჩხიკიძე (1961 წ.) ვანის რაიონის სოფელ კუშუბოურიდან, დაამთავრა გორის ეკონომიკური უნივერსიტეტი, ამჟამად ღიასახლისია. შვილები:

– ია თეთრუაშვილი (1980 წ.) ამჟამად გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგისტრანტია. ჰყავს ორი ვაჟიშვილი: კოტე (2000 წ.) და შალვა (2005 წ.) თაზიაშვილები, მეუღლე – მალხაზ შალვას ძე თაზიაშვილი (1971 წ.);

– ზაური (ბაჩო) თეთრუაშვილი (1982 წ.) პროფესიით იურისტი და საქმიანობით კომპიუტერული ტექნოლოგიების სპეციალისტია. ჰყავს მეუღლე – სოფო ავთანდილის ასული სულაშვილი (1986 წ. ამჟამად იგი სტუდენტია) და ქალიშვილი თინათინი (2004 წ.);

– ბექა თეთრუაშვილი (1987 წ.), ამჟამად უცოლშვილო, კომპიუტერული ტექნოლოგიების მენეჯერი.

მაიას მეუღლე – თემურ შუდულის ძე ქარდავა (1965 წ.) წალენჯიხის რაიონის სოფელ ზემო ეწერიდან არის ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი. შვილები:

– ლევანი (1985 წ.) იურისტი. მისი მეუღლეა ნატო ზურაბის ასული გვანცელაძე (1984 წ.) რუსთავიდან. ფარმაცევტია და ლექციებს კითხულობს ჩვენთან უნივერსიტეტში. ჰყავთ ვაჟიშვილი ვასილ ქარდავა (2005 წ., თავისი დიდი პაპის – ვასილი ქარდავას მოსახელეა);

– გვანცა (1987 წ.) თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტია. ჰყავს პატარა ქალიშვილი – ნიაკო (2006 წ.).

ჟენია ბედნიერი წავიდა ამ ქვეყნიდან. თავისი კეთილი სულის მოსახსენიებლად ამ ქვეყნად დატოვა ორი შვილი, ხუთი შვილიშვილი, ხუთი შვილისშვილისშვილი. ისინი უსაზღვროდ უყვარდა მას. აკი გარდაცვალების წინა დღეებში ბლოკნოტში დაწერილი ეპიტაფიაც დაგვიტოვა:

მიყვარხართ ყველა და ყველაფერი,

ამ სიყვარულით დავიფერფელე მე.

დედა, ბებია, დიდედა!

მისმა შთამომავლობამ ღირსეულად მოაწყვეს საფლავი, დაბარებული ეპიტაფიაც დააწერეს ზედ.

ღმერთო, ძლიერო! გაანათლე ჟენიას სული, სასუფეველი დაუშკვიდრე იმ ქვეყანაზე და უმრავლე შთამომავლობა.

ჩხიკვაძე ნიკოლოზი ხირსელი თამარი

უძველესი და ურთულესი პროფესია გახლავთ პედაგოგობა. თუ პედაგოგი პატიოსნად ემსახურება თავის პროფესიას და შესაბამისად საკუთარ ხალხს და ქვეყანას, მაშინ მას უმძიმესი ტვირთის ზიდვა უწევს საკუთარი მხრებით. ტვირთის მნიშვნელობა და სიმძიმე კი გამოწვეულია იმ დიდი პასუხისმგებლობით, რასაც ათასობით ახალგაზრდისათვის განათლების მიცემა და სამომავლო ცხოვრებაში სწორი მიმართულებების შერჩევა და გაკვალვა ჰქვია.

პედაგოგობა ყველა დროში უნდა იმსახურებდეს უდიდეს ყურადღებას, პატივისცემას, მზრუნველობას და ღირსეულ აღიარებას, თუ გვსურს ქვეყნისა და ერის პროგრესი და მსოფლიოში აღიარებული ინტელექტუალური სიმდიდრეების დაპყრობა და ფლობა.

ნიკოლოზ ჩხიკვაძე და მისი მეუღლე, ქალბატონი თამარ ხირსელი განეკუთვნებოდნენ იმ პლევადს, რომლისთვისაც

უპირველეს და სასიცოცხლო მნიშვნელობას იძენდა და ატარებდა განათლებული ახალგაზრდობის აღზრდისა და სწორ ცხოვრებისეულ გზებზე დაყენების ეროვნული პრობლემა. მათ პირნათლად გაართვეს თავი თავიანთ ვალდებულებებს, რაზედაც თვალნათლივ მეტყველებს სამთავრობო ჯილდოების სიმრავლე და საქართველოს დამსახურებული მასწავლებლის საპატიო წიდება.

ნიკოლოზ ლუკას ძე ჩხიკვაძე დაიბადა 1904 წელს ჩოხატაურის რაიონის სოფელ ზემო ფარცხმაში. საშუალო განათლების მიღების შემდეგ დაამთავრა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის მებაღეობა-მევენახეობის ფაკულტეტი და იმავე

წელს მუშაობა დაიწყო გორის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმში, სადაც დირექტორის თანამდებობა ეკავა თითქმის 40 წლის განმავლობაში.

ამავე ტექნიკუმში მუშაობდა ბატონი ნიკოლოზის მომავალი მეუღლე ქალბატონი თამარ ხირსელი, რომელიც სტუდენტებს ისტორიას და პოლიტეკონომიას ასწავლიდა. მალე შეიქმნა ახალი ქართული ოჯახი, რომელმაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა სასოფლო-სამეურნეო კადრების მომზადების საქმეში. მალე საკუთარი აღსაზრდელებიც შეემატა მოსიყვარულე მეუღლეებს. ორმა ქალიშვილმა დიდი სიხარული და ბედნიერება შთაბერა ღირსეული პედაგოგების ოჯახს და ახალი შემოქმედებითი ბიძგი მისცა მათ ერთობლივ ცხოვრებას.

თვითმხილველები ერთ საინტერესო ეპიზოდს იხსენებენ ბატონი ნიკოლოზის ცხოვრებიდან. გორის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმში ი.ბ. სტალინის სახელობის იყო. ბელადის საყოველთაო ლანძღვა-კრიტიკის წლებში, ტექნიკუმმა შეინარჩუნა სტალინის სახელი, რაც ბატონი ნიკოლოზის უდაო დამსახურება იყო. უფრო მეტიც, კოლექტივმა ერთ-ერთ საზეიმო აღლუმზე გამოიტანა და ტრიბუნის წინ ამაყად გაატარა სტალინის დიდი სურათი. ეს ფაქტი შოკისმომგვრელი აღმოჩნდა ადგილობრივი ხელისუფლებისათვის და ატყდა ერთი ამბავი. ბატონი ნიკოლოზს იბარებდნენ ხან უშიშროების სამსახურში, ხან ქალაქის პირველ პირებთან და ხანაც ბიუროზე და არ მოუკლიათ საყვედურები და მუქარები თუ თითის ქნევა. გულმოსულ ნიკოლოზს უთქვამს: „რა მოხდა ისეთი, მე თუ ერთი სურათი ჩავატარე, თქვენ დღედაღამ თავზე გადგათ სტალინის უზარმაზარი ძეგლიო“ (იგულისხმება ქ. გორის ცენტრალურ მოედანზე მდებარე ძეგლი).

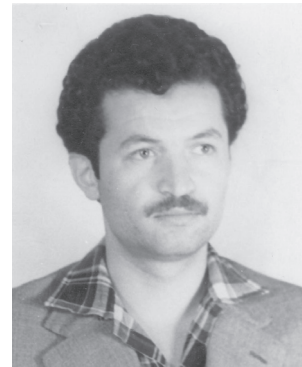
როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ბატონმა ნიკოლოზმა და ქალბატონმა თამარმა აღზარდეს ორი უმშვენიერესი ქალიშვილი: ნანული (პროფესიით მათემატიკოსი) და ღია, იგივე ღიანა (ექიმი). ჰყავთ ორი შვილიშვილი ნიკოლოზი (პაპის მოსახელე) და თამარი (ბებიის მოსახელე) კლიმიაშვილები.

კარგი თამადობა იცოდაო ბატონმა ნიკოლოზმა (იგონებენ ახლობელ-ნათესავეები და მეზობლები) და ეს ტრადიციული საქმიანობა უფრო კარგად გამოსდიოდა, როცა სუფრას ქალბატონი თამარის მადლიანი ხელით გაწვობილი ბარაქა ამშვენებდაო.

ბატონი ნიკოლოზი (გარდ. 1974 წ.) და ქალბატონი თამარი (გარდ. 1994 წ.) განისვენებენ გორის კვერნაქის სასაფლაოზე.

ჭელიძე ოთარი (ბუჩური)

სულ ორი წლის ყოფილა ოთარ ჭელიძე, როცა მათი ოჯახი რაჭიდან (სოფ. ურავი) გორში ჩამოსახლებულა.

ოთარის მამა, ბატონი გიორგი სპეციალობით ბუღალტერი იყო, ხოლო დედა, ქალბატონი ბარბარე – დიასახლისი. გორის საზოგადოება და ახლობელ-ნათესავეები ქალბატონ ბარბარეს იცნობდნენ, როგორც სპეცაკი სულის ადამიანს, გამორჩეულს თბილი ხასიათით და ენატებილობით. ეს თვისებები ახასიათებდა ოჯახის ყველა წევრს და მათ შორის ოთარისაც.

ოთარ ჭელიძე დაიბადა 1934 წლის 27 დეკემბერს სოფელ ურავში (რაჭა). წარმატებით დაამთავრა რუსული საშუალო სკოლა, შემდეგ კი თბილისის რკინიგზის ტრანსპორტის ინსტიტუტის ელექტრო-მექანიკური ფაკულტეტი.

ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ ახალგაზრდა ინჟინერმა მუშაობა დაიწყო გორის კვლევით-სამეცნიერო ინსტიტუტში უმცროს მეცნიერმუშაკის თანამდებობაზე. სხვადასხვა წლებში მუშაობდა გორის რკინა-ბეტონის კონსტრუქციების ქარხანაში საამქროს უფროსად, ნავთობის ბაზაში მთავარ ინჟინრად, „საქტარის“ გორის ბაზის დირექტორად და სხვა.

ბუჩურის უახლოესი მეგობარი, ოთარ სოსანიძე იგონებს: „...ოთარის ძმამ, ვაჟამ, მეზობლის, გერმანელი ექიმის სახელის დამახინჯებული ვარიანტი „ბუჩური“ დაარქვა თავის უმცროს ძმას. მთელი სიცოცხლის

განმავლობაში ამ სახელითაც იცნობდა მას დიდი და პატარა.“

ოთარ ჭელიძის პიროვნების დასახასიათებლად საკმარისია მოვიყვანოთ მისი მეგობრების (ჯ. კაპეტივაძე, ო. სოსანიძე, ნ. ანანიაშვილი, ა. საამიშვილი, რ. კაპეტივაძე და სხვა) სიტყვები: „...უადრესად კეთილშობილი, პატიოსანი, განათლებული, სიყვარულისა და სიკეთის მიმდევარი და მქადაგებელი, ლამაზი იუმორის პატრონი, მიმზიდველი გარეგნობით, ათლეტი და მჭერმეტყველი, სასიამოვნოდ მომღერალი, კულტურული და ზრდილობიანი, მრავალი ქალიშვილის სამიზნე; უყვარდა სპორტი (განსაკუთრებით ტანვარჯიში და ფეხბურთი), კინო, თეატრი, მხატვრობა (ბევრი საამო დღე ჰქონდა გატარებული მოსკოვის, პეტერბურგისა და თბილისის სამხატვრო გალერეებში), ხშირად ესწრებოდა რუსთაველისა და მარჯანიშვილის სახელობის თეატრების სპექტაკლებს. გულზე ურთულესი ოპერაციის წინა დღეებიც სამხატვრო გალერეების დათვალიერებას დაუთმო...“

1963 წელს ოთარ (გუჩუნი) ჭელიძემ ცირა ტატულაშვილთან ერთად საფუძველი ჩაუყარა ახალ ქართულ ოჯახს. მალე შეეძინათ ქალიშვილი ნანა, რომელიც ამჟამად არის მეცნიერებათა კანდიდატი – ზრდის ორ შვილს ლევანის და ნინოს.

სამწუხაროა, რომ შვილიშვილებს მხარში ვეღარ ამოუდგება და ცხოვრების ურთულეს გზებზე ვეღარ გაუძღვება ოთარი – მოსიყვარულე პაპა.

ვინც ოთარის იცნობდა, ძნელად წარმოსადგენი იყო მისი სიკვდილი. ეს ტრაგედია საბედისწეროდ დაატყდა მის ოჯახს 2003 წლის მარტის თვეში.

როგორც მომსწრენი და ოჯახის წევრები ამბობენ შევიცარელება ექიმებმა ბრწყინვალედ ჩაატარეს გულის ურთულესი ოპერაცია და იმედმაც დაისადგურა ახლობლების გულში, მაგრამ... დიახაც მაგრამ...

ექვი არსებობს, რომ ოპერაციის შემდგომ პერიოდში მისი მკურნალობის პროცესს რაღაც მოაკლდა, რაღაც გამორჩათ, რაღაც ვერ გაითვალისწინეს და რაღაც უგულველყვეს...

ლამაზი კაცი ოყო ოთარ (გუჩუნი) ჭელიძე სულით და ხორციით. ერთი სიამოვნება იყო მის საზოგადოებაში ყოფნა.

ოთარ სოსანიძე დიდი სიამაყით ამბობს: „...ოთარი დიდი პატივისცემით და სიყვარულით სარგებლობდა ახლობლებში და ზოგადად საზოგადოებაში. მისი ცხოვრება სანიმუშო მაგალითია ყველა მისი ნაცნობისათვის და განსაკუთრებით ე.წ. „ტრუსიკის“ მეგობრებისათვის...“

ამ სტრიქონების ავტორიც კარგად იცნობდა გუჩუნის. არაერთხელ ჰქონია ბედნიერება მასთან ერთად ქართულ სუფრასთან მოლხენისა და სიმღერის.

გუჩუნის განსაკუთრებით მოსწონდა და შესანიშნავად მღეროდა „წინ წყაროს“.

ვაი, რომ ვეღარ დაგვატკობს ოთარი თავისი ინტელიგენტობით და მშვენიერი სიმღერით.

კვერნაქის მთის კალთები დაესაკუთრა მის სხეულს, სული კი... სული გვჯერა, რომ დანარჩენებს საქართველოს ცისფერ ცაში.

ხუბულური ირაკლი

საზოგადოება არ ივიწყებს მისთვის საყვარელ ადამიანებს. გორს მრავლად ჰყავდა პატივსაცემი და ღირსეული ადამიანები, რომლებიც გამორჩეულნი იყვნენ ადამიანებისათვის დამახასიათებელი კეთილშობილური თვისებებით და ცხოვრების თვითმყოფადი წესით.

ერთ-ერთი ასეთი პიროვნება გახლდათ ირაკლი ხუბულური.

გთავაზობთ ირაკლის უმცროსი ძმის, ზელო ხუბულურის

მოსაგონარ სიტყვებს უცვლელად:

„ირაკლი ხუბულური, აი, სახელი, რომლის ბადალი ძნელად თუ მოიძებნებოდა მეოცე საუკუნის 40-50-იანი წლების გორში და იქნებ კი საქართველოშიც. დიდი გორელი, სწორუპოვარი რაინდი, დიდი ფეხბურთელი (გორის საფეხბურთო გუნდში ბრწყინვალედ მოთამაშე ირაკლი მოსწონებია ლეგენდარულ საფეხბურთო მწვრთნელსა და სელექციონერს ანდრო ჟორდანიას და იგი მიუწვევია ახლადშექმნილი თბილისის „სპარტაკის“ გუნდში), მოჭიდავე, დიდი გულისა და სიტბოს კაცი. მისი სახელი და ვაჟკაცობა ლეგენდად შემორჩა ქართლის შუაგულს დღემდე. ყოველივე ზემოთქმულის დასტურია თითოეული ნამდვილი გორელის და არაგორელის გულწრფელი აღტაცება გამოწვეული ირაკლის პიროვნების ხიბლით...

...და მან მხოლოდ 37 წელი იცოცხლა!.. „მოცარტივით ახალგაზრდა წავიდა და მოცარტივით სახელი დატოვა გორში და არამარტო გორში“ – აი, ასე ახასიათებდნენ მას გარდაცვალების შემდეგ მისი მეგობრები.

ირაკლის ჩამომავლობა, ახლობლები, მეგობრები დღემდე თვალცრემლიანნი ტკბილად მღერიან მის საყვარელ ქართულ სიმღერას:

„ჩემო ტკბილო მეგობარო,
შენი ნახვა მენატრება“.

იშვიათად თუ ახსოვს გორს ასეთი საყოველთაო, თვალცრემლიანი დაკრძალვა. დიდ ვაჟკაცს მთელი გორი და საქართველოს მრავალი კუთხიდან ჩამოსული გამორჩეული ვაჟკაცები მიახვეწებდნენ უკანასკნელ სასუფეველამდე...

ვინ იყო ეს ახალგაზრდა კაცი, რომელმაც მხოლოდ 37 წელი იცოცხლა და ასეთი დიდი სახელი დატოვა? გადაჭარბებდა თუ მოგეჩვენოთ რაიმე ზემოთქმული, დაეკითხეთ ნებისმიერ ძირძველ გორელს. მადლობა ღმერთს, ისინი დღესაც მრავლად არიან გორში.

ირაკლი გორში დაიბადა 1921 წელს კარგი დედის, მაშინდელ გორში დიდი დედობით განთქმული ქალის დარიკოს და ვაჟკაცი მამის გიორგი ხუბულურის ოჯახში.

ირაკლი ცხრა ძმა ხუბულურების უფროსი ძმა გახლდათ. ყმაწვილკაცობიდანვე ბევრთაგან გამოირჩეოდა აპოლონური სილამაზით და დარბაისლობით, დეკაცის გულ-ხელითა და

მგრძობიარობით, სიკეთითა და გულუხვობით და, რაც მთავარია, სულის მშვენიერებით!

...ბეთჰოვენი ერთხელ ვინმე ბრიყვა თავადმა გაანაწყენა და ამის პასუხად კომპოზიტორმა მოსწრებულად მიუგო: „თავადო, შენნაირი თავადები იყვნენ, არიან და იქნებიან. ბეთჰოვენი კი ერთია“-ო. ეს პასუხი დიდკაცისა, ირაკლის ცხოვრებასა და კაცობას პერიფრაზად გამოადგება. დიახ, მაშინდელ გორში თავადებიც უხვად იყვნენ და რაიკომის მდივნებიც, პროფესორ-აკადემიკოსებიცა და პოლიციის უფროსებიც და დღესაც კიდევ უფრო მრავლად არიან, მაგრამ... მაგრამ ირაკლის სახელსა და ვაჟკაცობამდე ძნელად თუ ვინმეს მიუღწევია.

...და ისევ დიდი პოეტის პერიფრაზი ბედნიერია გორი, ქართლის შუაგული, რომ ირაკლის ნაქონი სისხლით მის ქუჩებში დადიან: ზელო, აბდულა, დოდო, ზვიადი, გია, ლატი... და იარონ!.. იარონ!..

ამინ!

დედა-შვილი ჯულიეტა ხაჩიძე-ხუბულურისა და ზურაბ ხუბულური

„ამ ხელებმა გაგზარდეს და
ამ ხელებმა მიწა როგორ
მოგაყაროს“

დედა-შვილური ფენომენალური სიყვარულისა და ურთიერთთავგანწირულობის არაერთი ლეგენდა თუ თქმულება შემორჩა ქართულ ეპოსს უძველესი დროიდან, თუმცა დღესაც გვაქვს დედასა და შვილს შორის განსაკუთრებული სიყვარულისა და შესაშური ურთიერთპატივისცემის

მრავალი ღირსეული მაგალითი. ქალბატონი ჯულიეტასა და მისი შვილის, ზურაბის

დედა-შვილურ სიყვარულსა და ამადლებულ ურთიერთობებზე დღესაც განსაკუთრებული სიბოთი საუბრობენ გორელები. მაგრამ, რაღათქმაუნდა, ამ მოსიყვარულე დედა-შვილის შესახებ ყველაზე უფრო საინტერესოდ და დიდი გულისტკივილით საუბრობს მეუღლე და მამა, გორში კარგად

ცნობილი პიროვნება, ბატონი ზელო ხუბულური. მოგვყავს მისი გახსენება შესწორებისა და დამატების გარეშე.

„სხვა რომ არ იყოს, ჩვენ მარტო შენი ეშხი დაგვიფარავდა, თორემ მტერს ისიც კი შეაშინებს, ერთხელ ხმამაღლა რომ ვთქვამთ მარაბდა“.

ეს სტრიქონები დიდი პოეტისა ზედმიწევნით მიესადაგება სულით ქართველ ქალს, მანდილოსანს, გამორჩეულ პედაგოგს, დიდებულ მეუღლესა და გულმხურვალე დედას ჯულიეტა ხაჩიძე-ხუბულურისას.

იშვიათად მინახავს ქალი, თავის სამშობლოზე ასე გულანთებული და მისთვის თავდადებული, მითუმეტეს, რომ ის ისტორიკოსი იყო განათლებით და მისი თავდადება, ფუნდამენტალურ ქართულ საისტორიო წყაროებზე იყო დაყრდნობილი. მისი სიცოცხლის ბოლო წლები მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ქართულ ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მოძრაობასთან. უნდა გენახათ, როგორ ჭირისუფლობდა ქართული სულის აღმავლობას, იგი მთელი თავისი ოჯახით ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის დიდი ლაშქრის შეუპოვარი მოკავშირე გახლდათ.

გამორჩეული იყო გორულ საზოგადოებაში მისი და მისი მეუღლის ზელო ხუბულურის სიყვარული და ოჯახი. მათ გაზარდეს ორი ვაჟკაცი ზურა და ზვიადი. ჭეშმარიტ ქართველებად რომ უზრდიდნენ დედა-სამშობლოს და ამით იყვნენ უსაზღვროდ ბედნიერნი! მაგრამ, ვაგლახ, რომ ავი

დარდი შემოაწვა მათ ბედნიერ ოჯახს... ზურა, ეს დევივით ვაჟკაცი გაუსაძლისმა სენმა და ტკივილმა გატეხა და დაავადა...

...და როდესაც სიკვდილთან მორკინალი ზურაბი დამარცხდა, დედა ჯულიეტას სიკვდილის დასაწყისიც მაშინ დაიწყო. განადგურდა ქალი, უსაზღვრო იყო მისი გლოვა-ვაება, ერთთავად თვალცრემლიანი მისტიროდა თავის უმცროს ვაჟს, გულში კი... გულში ჩუმად მოსთქვამდა.

„ვაი, საშოსა ჩემსა რამეთუ გშობე, ვაი, ძუძუთა ჩემთა, რამეთუ გზარდე, ვაი, ბაგეთა ჩემთა, რამეთუ გიძახოდი და არ გამეც ხმაი, ვაი, თვალთა ჩემთა, რამეთუ გიტირე...“

...და ისიც, როგორც ყოველი ჭეშმარიტი ქართველი დედა, ერთი წლის თავზე შვილთან მიმავალ გზას დაადგა!..

ღმერთმა უმრავლოს საქართველოს ასეთი ქალები, ასეთი დედები!

ღმერთმა უმრავლოს საქართველოს ჯულიეტას და ზელოს შვილის, ზურაბ ხუბულურის დარი ქართველი ვაჟკაცები.

უპირველესად რაც მაგონდება ზურას სახელის გახსენებისას, ეს სიყვარულია. დიახ, სიყვარული იყო მისი სარჩო-საბადებელი. ზურა ჭეშმარიტად, ყოველგვარი გადაჭარბების გარეშე, ქართველი რომეო გახლდათ სწორედ! მისებრი სიყვარულის ნიჭს ბევრი შეფარვით ინატრებდა და ინატრებს. მან, ბევრისგან განსხვავებით, კარგად უწყოდა, რომ მხოლოდ „სიყვარული აღგვამადლებს...“

აი, ზურას სიყვარულის ტრაგიკული ეპილოგის ცრემლიანი მონოლოგიც:

„შენი სიყვარულით შევიშალე,
არღარა მახსოვდა, ყველაფერი

ფეხქვეშ გაგიშალე,
შენ კი ვერ გამიგე და
შენი არ დაიშალე.

სიზმარში შეგხვდი და
სიზმარშივე გამეცაღე.

არ ვნანობ, არა, რომ ყველაფერი
შენ განაცვალე, შენ განაცვალე!“

...და სიკვდილის სარეცელზე მწოლი ვაჟკაცი დედას,
თითქოს, ოთარაანთ გიორგივით ამოოხვრით ეტყოდა: „დედი,
ხედავ ამ ანგელოსს! ეგ იყო ჩემი ბედისწერა“.

ბედნიერია ზურას სული, რომ სანუგეშოდ მისი და მისი
მამის, მისი ძმისა, დატოვა პატარა მარიამი, შვილი, რომლის
სიყვარულიც ანუგეშებდა სიკვდილის წინ...

ზურას კაცობის პორტრეტი გვინდა დავასრულოთ მისი
მეგობრების მიერ, მის მიმართ გულწრფელად მიდევნებული
სევდიანი გახსენებებით.

გელა ნადირაძე (ყრმობის მეგობარი): „ის იყო უაღრესად
მორწმუნე და მიმტყევებელი ადამიანი! მას შეეძლო პატიე-
ბა და ჭირთათმენა. სამაგიეროდ, მას ცხოვრებაში იმდენი
დაუმსახურებელი ტკივილი მიაყენეს, სხვა მის ადგილზე
გაბოროტდებოდა!.. ზურამ შეძლო ყველასთვის ყველაფერი
ეპატიებინა“.

სოსო ვაშაკიძე (ოჯახის მეგობარი): „ზურა იყო დამყოლი
ხასიათის, დაბალ ხმაზე მოსაუბრე. ძალიან უყვარდა მეგო-
ბრები, დროსაც სულ მათთან ატარებდა. სიყვარულით შექმნა
ოჯახი და ამ სიყვარულმა უსაყვარლესი ქალიშვილი მარი-
ამი შესძინა, რომელსაც მამის სითბო მთელი ცხოვრების
მანძილზე თან გაჰყვება.“

სამწუხაროდ, მოულოდნელად წავიდა ჩვენგან. დაგვიტოვა
ტკივილი და სევდა, რომელიც მძიმედ გვაწევს გულზე, ყვე-
ლას, ყველას, ვისაც ზურასთან ოდნავი შეხება მაინც ჰქო-
ნია!..“

გივი ხაჩიძე (საქართველოს ფიზიკური კულტურისა და
სპორტის დამსახურებული მოღვაწე): „აღალი, გულზვიადი,
ვაჟკაცი, მეგობრების უდიდესი სიყვარულით გამორჩეული,

კაცთმოყვარე, ლომჭაბუკივით ბრგე, მხრებგანიერი, სამშობ-
ლოსა და გორზე შეყვარებული ახალგაზრდა – ასეთი იყო
ზურაბ ხუბულური.

ბუნებისა და მშობლების მიერ მომადლებული ნიჭით უხ-
ვად დაჯილდოებულ ზურას შეეძლო მხრებით ეზიდა თავი-
სი და მეგობრების წილი ტვირთი. ასეთი იყო მისი ხასიათი,
ცხოვრების წესი.

სამაგალითო, შრომისმოყვარე, დისციპლინირებულმა მო-
სწავლემ და სტუდენტმა თავისი ხასიათი საუკეთესოდ გა-
მოავლინა სპორტის ისეთ ვაჟკაცურ სახეობაში, როგორცაა
ჩვენი ეროვნული თამაში „ლელო“ და შემდეგ რაგბი.

უწყინარ, მუდამ ღიმილიან ზურას, ერთხელაც არ მახ-
სენდება გაბრაზება ან უკმაყოფილება გამოეხატოს ვინმეს
მიმართ. მშობელი დედის მოკრძალებული რაიმე საყვედურის
მიმართ მისებური რეაქცია მხოლოდ ერთი ფრაზით იყო
გამოხატული – „კარგი, დედი, ყველაფერი გასაგებია, ხომ
იცი, რომ ჩემთვის უსაყვარლესი ადმიანი ხარ“ და აქ მთავრდე-
ბოდა ყველაფერი... და, მართლაც, დამთავრდა ნაადრევად
დედა-შვილური სიყვარული. მოურჩენელმა სენმა შეწყვიტა
ზურას სიცოცხლე. ამ ტრაგედიას ვერ გაუძლო მშობელმა
დედამ... ერთ წელიწადში თან გაჰყვა შვილს მარადიულ სა-
სუფეველში. წავიდა ჩვენგან ახალგაზრდა, რომლის სახელს
არასოდეს დაივიწყებს ყველა ის, ვისი სიყვარული და პატი-
ვისცემაც დაიმსახურა ზურაბ ხუბულურმა“.

სარჩევი

ავტორისაგან	3
1. აბაიაძე ივანე	4
2. აბრამიშვილი გიორგი	7
3. ადგიშვილი რომანი	10
4. არშაკუნი მათე	13
5. ბიჩინაშვილი ზაური	16
6. გაბუნია გურამი	18
7. გერმანიშვილი ასლანი	22
8. გიორგაძე ანზორი	26
9. გოცირიძე ბაგრატე	29
10. გოცირიძე როლანდი	32
11. თავაქალოვი კარლო	34
12. კარაპეტიანი ზავენი	36
13. კიკაბიძე თეოფილე	39
14. კიკნაძე ვლადიმერი	42
15. კლიმიაშვილი ვაჟა	45
16. კორინთელი ოთარი	50
17. მაკრახიძე მირიანი	52
18. მემანიშვილი ზაალი	54
19. ნადირაძე პეტრე	57
20. ოქროპირიძე სოფიო	59
21. პატარიძე გიორგი (ბონდრო), გიგაური თამარი	62
22. სომხიშვილი ანზორი	66
23. ქორჩაშვილი ალექსი	69
24. ქურდოვანიძე თემო	72
25. ჩუხრუკიძე ევგენია	74
26. ჩხიკვაძე ნიკოლოზი, ხირსელი თამარი	80
27. ჭელიძე ოთარი (გუჩურა)	82
28. ხუბულური ირაკლი	85
29. დედა-შვილი ჯულიეტა ნაჩიძე-ხუბულურისა და ზურაბ ხუბულური	87